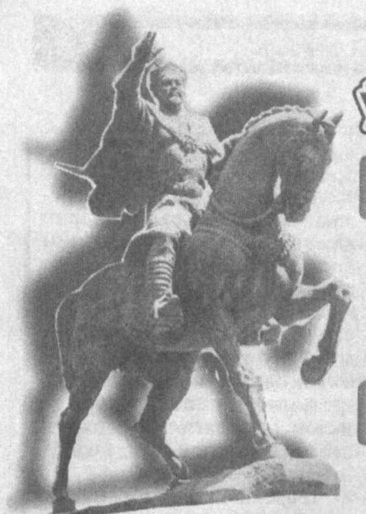

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

2001 йил 21 декабрь жума

Сотувда эркин нархда

№ 259 (2821)

МАМЛАКАТИМИЗ ИҚТИСОДИЁТИНИНГ ФАХРИ

Шўртан газ-кимё мажмуи ишга туширилди

ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ШЎРТАН ГАЗ-КИМЁ МАЖМУИ ОЧИЛИШИГА БАҒИШЛАНГАН ТАНТАНАЛИ МАРОСИМДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ

Ассалому алайкум, азиз ватандошлар!

Хонимлар ва жаноблар!

Муҳтарам қурилиш иштирокчилари!

Энг аввало, яқинлашиб келаётган Янги йил байрами арафасида сиз муҳтарам Қашқадарё аҳлини, Шўртан газ-кимё мажмуининг ишга туширилиши муносабати билан ўтказилаётган ушбу тантанали маросимга ташриф буюрган меҳмонларимизни чин қалбимдан табриклаб, барчангизга чуқур ҳурмат ва эҳтиромимни билдирмоқчиман.

Бугун нафақат Қашқадарё вилоятида, балки бутун юртимизда, ҳақиқатан ҳам, катта тўй, катта тантана, десак, хато бўлмайди.

Ҳеч шубҳа йўкки, дунёда камдан-кам барпо этилган, керак бўлса, собиқ иттифоқ ҳудудида ягона бўлган, жаҳондаги энг замонавий технология ва техник ускуналар билан жиҳозланган мана шундай улкан мажмуанинг ишга тушиши наинки Қашқадарё воҳаси салоҳиятини, айни пайтда бутун мамлакатимизнинг индустрия қудратини янги босқичларга кўтаришга беқиёс ҳисса қўшади.

Шунинг учун бу корхонанинг фойдаланишга топширилиши шу юртда яшайдиган, уни жону дилидан севадиган барча инсонлар учун катта байрам, ҳаммамиз учун ғурур ва ифтихор бағишлайдиган воқеа, десак, бу ҳам айни ҳақиқат бўлади.

Қадрли дўстлар!

Бугун ушбу саноат мажмуининг дунёга келиш тарихи тўғрисида гапирар эканмиз, мана шу кунларга етиш учун босиб ўтган йўлимиз, яқин ўтмишимизнинг баъзи саҳифалари хусусида қисқача тўхталиб ўтсак, айни муддао бўлади, деб ўйлайман.

Бу ҳақда сўз юритганда, аввало, Оллоҳ таолонинг марҳамати билан она диёримиз беҳисоб табиий бойликларга макон экани ҳақида гапириш ўринлидир. Қашқадарёнинг мўътабар замини **ўзининг ноёб бойликлари,** шу жумладан, биринчи навбатда, нефть ва газ каби қимматбаҳо хомашёларнинг улкан заҳиралари билан дунёга машҳурдир.

Бунинг тасдиғини бугунги кунда мамлакатимизда ишлаб чиқарилаётган табиий газнинг 88 фоизи, нефтнинг эса 92 фоизи Қашқадарё ҳудудидан қазиб олинаётганида яққол кўришимиз мумкин.

Мен "ноёб бойликлар" деб бежиз айтаётганим йўқ. Бу иборанинг чуқур маъноси бор.

Ҳаммамиз яхши биламизки, ер куррасида нефть ва газ конлари жуда кўп. Лекин, таркибида **этан моддаси сероб бўлган газ манбалари** дунёда ғоят кам учрайди.

Бугунги кунда жаҳон саноати янги технологиялар, янги ишлаб чиқариш усулларига ўтаётган бир пайтда этан моддаси кўпкўп кимёвий маҳсулотлар олиш учун, полимер ва пластмасса тайёрлаш учун асосий хомашё ҳисобланади.

Ана шундай ўта ноёб хомашё манбаларидан бири айнан Қашқадарё воҳасида, Шўртан заминида жойлашгани табиатнинг бизга ато этган бебаҳо инъоми, десак, бу ҳам ҳақиқат бўлади.

Қадрли биродарлар!

Ушбу ҳаяжонли дақиқаларда мен беихтиёр Қашқадарё вилоятида ўтган, ҳаётимнинг сермазмун бир қисми бўлиб қолган унутилмас йилларни эслаб турибман.

Ўша пайтларда мана шу заминда вилоят аҳли билан учрашганимиз, улар билан бирга Қашқадарёнинг бойлиги, унинг келажаги ҳақида, эртанги иқтисодий қудрати ҳақида жуда катта ҳавас билан орзу-умидлар қилганимиз бугунгидек ёдимда.

Мен ўша вақтда айтган бир гапимни ҳозир яна такрорламоқчиман. Яъни, **Ватанимизнинг бетакрор ўлкаси бўлган, ўзида қанча-қанча мўъжизаларни мужассам этган Қашқадарё замини ҳали тўла очилмаган бир хазинадир.**

Бу хазинанинг калити унинг ҳақиқий эгаси бўлмиш мана шу халқнинг қўлида, ҳали шу хазинани очадиган, ундан баҳраманд бўладиган кунлар келади, иншооллоҳ, деб айтган сўзларимни яхши эслайман.

Бу гаплар эндиликда ўтмишга айланган собиқ иттифоқ даврида бўлган эди. У замонда биз мана шундай буюк иншоотлар қуришни фақат орзу қилишимиз мумкин эди, холос.

Лекин шу замин қаъридаги бойликларни ишга солиш, улардан шу юртда яшайдиган одамларнинг ҳаётини фаровон қилиш учун фойдаланиш имкони йўқ эди.

Ҳозир ўша даврларни одам худдики ёмон бир тушдек эслайди. У пайтларда Бухоронинг гази, мана шу Қашқадарёнинг гази "Бухоро — Урал", "Ўрта Осиё — Марказ" деган катта-катта қувурлар орқали собиқ иттифоқнинг турли жойларига кетарди-ю, аммо шу газ конларининг атрофида яшайдиган аҳоли ундан бебаҳра, таъбир жоиз бўлса, дарёнинг ёқасида сувга ташна бўлиб яшар эди.

Одамга қаттиқ таъсир қиладиган, ҳеч ақлга сиғмайдиган ҳолат шундан иборат эдики, ана шу улкан қувурлар Қашқадарё қишлоқларини оралаб ўтгани ҳолда, бу ерларда яшайдиган кишилар томга бостириб қўйган ғўзапоя билан ўчоқ ёқиб тирикчилик қилгани ҳалибери менинг кўз олдимда турибди.

Шу муносабат билан хотирамда сақланиб қолган бир рақамни айтиб ўтмоқчиман. Ишонасизми-йўқми, ўша пайтда Қашқадарё воҳаси қишлоқларининг атиги 4 фоизи газлаштирилган эди, холос.

Ҳақиқатан ҳам, ўша замонларда Қашқадарёга келиб, мана шундай манзараларни ўз кўзи билан кўрган одам ноинсофлик, адолат бузилиши қай даражага етганини англаб олиши муқаррар эди.

Агар бугун ҳам орамизда эски замонни қўмсайдиган баъзи кишилар бўлса, ўйлайманки, улар, аввало, мана шундай мисолларнинг мағзини чақиши, шу ерда яшаган инсонларнинг, барча юртдошларимизнинг қадр-қимматини камситиш ва менсимаслик қандай авж олганини бир эслаши керак.

Шунинг учун мен бир фикрни яна такроран айтмоқчиман.

Биз фақатгина истиқлолимиз, мустақиллигимиз шарофати билан ўз еримиз, ўз тақдиримизнинг чинакам эгаси бўлдик, ўз бойликларимизни ўзимиз тасарруф этиш имконига эришдик.

Мана шу бепоён саҳро бағрида, Қашқадарё воҳасидаги чўлу биёбонларда яшаб ўтган не-не аждодларимизнинг асрий орзу-умидлари рўёбга чиқаётганини кўриб турган бугунги авлод бу заминнинг бор саховати, беқиёс бойлиги юртимиз, халқимиз манфаати учун хизмат қилаётганига гувоҳ бўлмоқда.

Халқимизнинг азму шижоати, ақл-заковати билан Ғузор даштларида қад ростлаган Шўртан газ-кимё мажмуининг муҳташам иншоотлари ҳам ана шу ҳақиқатнинг яна бир ёрқин далилидир, деб фахру ғурур билан айтсак, арзийди, албатта.

Қадрли юртдошлар!

Шўртан газ-кимё мажмуи қурилишида амалга оширилган ишлар кўламини ўзимизга аниқ тасаввур этиш учун баъзи бир рақамларни келтириб ўтиш ўринли бўлади, деб ўйлайман.

Бу ерда уч ярим йил мобайнида 150 гектардан зиёд майдонда ҳар куни бир ярим мингдан ошиқ оғир техника, 7 ярим мингдан ортиқ ишчи ва мутахассис ишлаганини, корхонанинг технологик асосини барпо этиш учун 657 миллионга яқин, инфратузилмалар учун эса 328 миллион, жами бўлиб 985 миллион — салкам 1 миллиард АҚШ долларига тенг иш ҳажми бажарилганини инобатга олсак, бу улкан қурилишнинг ҳақиқий миқёси ва манзараси кўз ўнгимизда яққол намоён бўлади.

Ўзингизга бир тасаввур қилинг: қурилиш учун зарур бўлган тўрт ярим минг тоннадан зиёд метall қурилмалар, катта ҳажм, катта габаритдаги кўплаб нозик ускуна ва материаллар дунёнинг турли давлат ва минтақалари орқали қанча-қанча қийинчиликлар билан Қашқадарё воҳасига олиб келингани, бу ускуна ва технологияларни жорий қилишда пайдо бўлган ўткир муаммоларни ечишда ғоят мураккаб қарорлар қабул қилишга тўғри келганини ҳам ҳисобга оладиган бўлсак, ушбу иншоотнинг қандай машаққатли меҳнат натижасида барпо этилганини чуқур англашимиз мумкин.

(Давоми 2-бетда).

20 декабрь куни Қашқадарё вилоятида Шўртан газ-кимё мажмуининг халқаро тақдимоти бўлиб ўтди. Унда республикамизнинг тегишли вазирлик ва идоралари раҳбарлари, дипломатик корпус, халқаро ташкилотлар, мажмуани барпо қилишга ҳисса қўшган хорижий компаниялар, қурилиш ташкилотлари, чет эл ва мамлакатимиз оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирок этди.

Уни Қашқадарё вилояти ҳокими Б.Ҳамидов очди.

Маросимда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов нутқ сўзлади.

Давлатимиз раҳбари яқинлашиб келаётган Янги йил байрами ва Шўртан газ-кимё мажмуининг ишга туширилиши муносабати билан барчани самимий қутлар экан, бу улкан воқеа нафақат Қашқадарё вилоятида, балки бутун юртимизда катта тўй, тантана эканини алоҳида таъкидлади ва ана шундай бунёдкорлик ишига бош қўшганларнинг барчасига миннатдорлик билдирди.

Қашқадарё замини табиий фойдали қазилмаларга, айниқса, газ ва нефтга бойлиги билан алоҳида ажралиб туради. Мамлакатимизда қазиб олинадиган газнинг 88 фоизи, нефтнинг 92 фоизи айнан шу вилоят ҳиссасига тўғри келади.

Истиқлолнинг илк кунлариданоқ давлатимиз раҳбарининг ўзига хос дадиллик билан қабул қилган қарорлари ва уларнинг изчиллик билан амалга оширилишига хорижлик ишбилармон ва сиёсатчилар ҳам тан бериб келмоқда. Хусусан, Шўртан газ-кимё мажмуини қуриш тўғрисидаги қарор ҳам ана шундай дадил ва изчил сиёсатнинг ёрқин намунасидир.

Шўртандаги мажмуанинг МДҲда муқобили йўқ. Ишлаб чиқариш иншоотларининг ўзигина 150 гектардан зиёд майдонни эгаллаган. Мазкур лойиҳа технологик қисмининг баҳоси 656,6 миллион АҚШ долларига тенгдир. Бундан ташқари, бу ҳудуддаги инфратузилмани барпо этишга 326 миллион долларлик маблағ сарфланган.

1998 йилда "Ўзбекнефтгаз" миллий холдинг компанияси ҳамда АҚШнинг "Эй-Би-Би Луммус Глобал", Италиянинг "Эй-Би-Би Соуми", Япониянинг "Нисшо Иваи", "Мицуи" ва "Тойо Инжиниринг" компанияларидан иборат халқаро консорциум ўртасида корхонани лойиҳалаштириш, ускуналар етказиб бериш, қурилиш борасида шартнома имзоланганди. Лойиҳани амалга оширишда АҚШ, Германия, Япония, Италия, Канада, Жанубий Корея, Россия каби давлатлар компаниялари иштирок этди. Уни молиялаштириш АҚШ ва Япониянинг Экспорт-импорт банклари, Германиянинг "Гермес" кредит агентлиги, АҚШнинг "Чейз Манхеттен", Германиянинг "Коммерцбанк" банклари томонидан амалга оширилди. Давлатимиз раҳбари таъкидлаганидек, бу корхонанинг бунёд этилиши самарали халқаро ҳамкорликнинг ёрқин намунасидир.

Бундан бир неча йил илгари Ғузор туманидаги мазкур ҳудуд яйдоқ саҳродан иборат эди. Халқимизга хос бунёдкорлик, Президентимизнинг узоқни кўзлаб, пухта ўйлаб иш тутиши самараси ўлароқ бугунги кунда бу ерда улкан саноат корхонаси билан бир қаторда барчанинг ҳавасини келтирадиган, инфратузилмаси жиҳатидан йирик шаҳарлар билан беллашадиган мўъжаз шаҳарча бунёд этилди. Унинг ўз сунъий кўли ҳам бор. Бу ерда умумий майдони 320 гектарни ташкил этадиган яшил боғ барпо этилаяпти.

Давлатимиз раҳбари алоҳида таъкидлаганидек, Шўртан газ-кимё мажмуининг ишга туширилиши мамлакатимиз саноатининг янада барқ уриб ривожланиши учун улкан имконият яратади. Корхонада йилига 125 минг тонна полиэтилен, дунё бозорида харидоргир бўлган 137 минг тонна суюлтирилган газ, 130 минг тонна енгил конденсат, 4,2 миллиард метр куб газ маҳсулоти ва тўрт минг тонна олтингугурт ишлаб чиқарилади. Президентимиз таъбири билан айтганда, мажмуа саноатимиздаги ишлаб чиқаришда катализатор бўлиб хизмат қилади. Мамлакатимизда пахта саноати, пластмасса, плёнка, кабель тайёрлаш, қадоқлашда ишлатиладиган маҳсулотлар ишлаб чиқаришнинг кескин ўсишига олиб келади.

Шунингдек, Шўртан газ-кимё мажмуининг ишга туширилиши юртимизда кичик ва ўрта тадбиркорликнинг ҳам янада ривожланишини таъминлайди. Ҳозирданоқ кичик ва ўрта бизнес вакиллари бу корхона маҳсулотларига катта қизиқиш билан қараётгани бежиз эмас.

Дунёда таркибида этан бўлган газ конлари бармоқ билан саноқли бўлиб, уларнинг бири айнан Шўртанда жойлашган. Мажмуанинг ишга туширилиши бу ноёб фойдали қазилмани хомашё сифатида арзон-гаровга сотмасдан уни тайёр маҳсулотга айлантириб, ички ва ташқи бозорга чиқаришни таъминлайди.

Бундай ноёб иншоотни ишга тушириш ўз-ўзидан бўлгани йўқ, албатта. Корхона қурилишида етакчи ўрин тутган АҚШнинг "Эй-Би-Би Луммус Глобал" компанияси катта вице-президенти Рон Ле Брайт тақдимот маросимида таъкидлаганидек, бу лойиҳанинг муваффақиятли амалга оширилиши, аввало, Президент Ислом Каримовнинг бевосита кўмаги, Ўзбекистондаги тинч ва осойишта ҳаёт, қолаверса, хорижий сармоядорлар учун яратилган қулай инвестициявий муҳит самарасидир.

Мазкур саноат гигантининг бунёд этилиши ўзбек йигит-қизлари нафақат шундай улкан иншоотни қуриш, балки унинг ҳар қандай нозик технологик жараёнларини бошқаришга ҳам қодир эканини яна бир бор яққол намоён этди.

Собиқ иттифоқ даврида Қашқадарёнинг бор-йўғи тўрт фоиз аҳолиси табиий газдан фойдаланарди. Ҳолбуки, бу бойлик ўша вақтларда ўзга юртларга сув текинга ташиб кетиларди. Давлатимиз раҳбари бу далилларни келтирар экан, мамлакатимиз ёшлари тарих сабоқларидан тўғри хулоса чиқариши, истиқлол берган имкониятлардан самарали фойдаланиб, унинг қадрига етиши лозимлигини алоҳида қайд этди.

Хулоса ўрнида Президентимизнинг тақдимот маросимидан сўнг ўтказган матбуот анжуманида айтган фикрини келтириш ўринли бўлади: Шўртан газ-кимё мажмуи халқимиз, Ватанимиз манфаатларига хизмат қилади.

Анвар КАРИМОВ, Абдужалол ТАЙПАТОВ, ЎзА мухбирлари.

СУРАТЛАРДА: халқаро тақдимот маросимидан лавҳалар.

Абдувоҳид ТЎРАЕВ олган суратлар.

Олий Мажлисда

СОҒЛОМ АВЛОД

У бугун дунё аҳамиятига молик масалага айланган

Ана шу ҳақиқат кеча Олий Мажлиснинг Ижтимоий масалалар ва бандлик қўмитаси, Ўзбекистон Республикаси Хотин-қизлар қўмитаси, БМТнинг Аҳолишунослик бўйича жамғармаси (ЮНФПА) ҳамда ЮНЕСКОнинг Ўзбекистондаги вакиллари иштироки ва ҳамкорлигида бўлиб ўтган «Ўзбекистонда репродуктив саломатликни мустаҳкамлашга доир дастурларни оммавий нуқтаи назардан қўллаб-қувватлаш» мавзусидаги семинарда бот-бот такрорланди. Масалага ана шу нуқтаи назар билан қараганда, Ўзбекистонда инсон саломатлиги ва соғлом авлодни вояга етказиш борасида, айниқса, кейинги йилларда олиб борилаётган ишлар ҳам кўлами, ҳам изчиллиги билан таҳсинга лойиқдир. «Аёллар йили», «Соғлом авлод йили», «Оналар ва болалар йили» доирасида амалга оширилган муҳим ва кенг қамровли дастурлар фикримизга далил бўла олади.

Семинарда репродуктив саломатликни мустаҳкамлашнинг кўплаб масалалари ва жиҳатлари хусусида гаплашилди. Репродуктив саломатлик: у ўзи нима? Мамлакатимизда ҳозир у билан боғлиқ қандай муаммолар бор? Қонунда кўрсатилганидек, ёшларнинг ҳаммаси ҳам никоҳдан олдин тиббий кўрикдан ўтишяптими? Мамлакатимизнинг демографик ҳолати қандай? Аҳоли саломатлигига атроф муҳит қандай таъсир этаяпти? Семинар жараёнида маърузачилар ана шундай саволларга жавоб топишга ҳаракат қилдилар. Шунингдек, Хоразм ҳамда Самарқанд вилоятларида репродуктив саломатликни яхшилашда эришилган ютуқлар ва муаммолар ҳақида атрофлича гаплашилди. Амалдаги дастур доирасида савол-жавоблар бўлди, фикр-мулоҳазалар билдирилди, бир қанча таклиф ва тавсиялар қабул қилинди.

Ўз мухбиримиз.

МАҲСУЛОТ ФАҚАТ ХОРИЖГА

Йилни кўнгилдагидек кўрсаткичлар билан якунлаётган Наманган вилоятидаги «Силк Роад» Ўзбекистон—Япония қўшма корхонаси республикамиздаги ягона газна ипаги ишлаб чиқарадиган саноат корхонасидир.

Бу ерда республикамиздаги пиллакашлик корхоналаридаги чиқинди пилланинг ўнга яқин тури қайта ишланиб, газна ипаги олинади. Корхона бундан яхшигина даромад кўраяпти. Шу кунгача 100 тонна маҳсулот Италия ва Япониянинг саноат корхоналарига жўнатилди. Бундан тушган даромад 2 миллион 579 минг АҚШ долларни ташкил этмоқда.

— Корхонамизнинг бундай ютуқларга эришишининг бош сабаби маҳсулот сифатига эътибор берганимиз ва жаҳон бозорини яхши ўрганишимиз туфайлидир, — деди қўшма корхона бошқаруви раиси Маҳаммадюсуф Матмусаев «Туркистон-пресс» мухбирига. — Мақсадимиз, юртимизнинг тилло ипагини жаҳон бозорларига олиб чиқиш ва ундан яхшигина даромад олишдир.

БИЗНИНГ СЎРОВНОМА

1. Якунланаётган йилда мамлакатимизнинг ижтимоий-иқтисодий ҳаётида юз берган қайси энг муҳим воқеалар ва ўзгаришлар ёдингизда қолди? Сиз раҳбарлик қилаётган жамоа уларга қай даражада ҳисса қўшди, деб айта оласиз?

2. Янги — 2002 йилнинг бошланишига ҳам саноқли кунлар қолаяпти. Бугунги кунда, сизнингча, республикамиз иқтисодиётининг янада жадал ривожланишига тўсқинлик қилаётган қанақа муаммолар мавжуд? Бу муаммоларни тезроқ ҳал этиш учун қандай аниқ таклифларни билдиришни истардингиз?

ЎЗИМИЗНИНГ ДОН — БЕМИННАТ НОН

Икромжон ЎРИНБОЕВ, «Ғаллабанк» бошқарувининг раиси:

1. Жорий йилда мамлакатимизда ёдда қоларли муҳим воқеалардан бири Ўзбекистон Республикаси ва Америка Қўшма Штатлари ҳукуматлари ўртасида икки томонлама ҳамкорликни янада ривожлантириш ва Ўзбекистонда иқтисодий ислоҳотларни қўллаб-қувватлаш борасида ўзаро англашув тўғрисида Меморандум имзоланганлиги бўлди. Ушбу тарихий ҳужжат юртимизда тинчликосойишталикка кафолат берибгина қолмасдан, балки унинг тараққиётига ҳам катта ҳисса қўшиши шубҳасиз.

Шу билан бирга, якунланаётган йилда банкимизга универсал банк мақоми берилгани ҳам фаолиятимиздаги муҳим ўзгаришдир. Негаки, у эндиликда барча тармоқлардаги хўжалик юритувчи субъектларга хизмат кўрсатмоқда. Айни чоғда, асосий соҳа — ғаллачиликни ривожлантириш ҳам жамоамизнинг диққат марказида турибди. Чунки ғалла — ризқ-рўзимиздир. Шу мақсадда Молия вазирлиги ҳузуридаги жамғарма томонидан ажратилган 110 миллиард сўмдан ортиқ маблағ банкимиз орқали ғаллачилик хўжаликларига етказиб берилди. Шунингдек, аҳолини нон ва нон маҳсулотлари билан узлуксиз таъминлаш учун банк томонидан 50 миллиард сўмдан зиёд кредит пули турдош корхоналарга йўналтирилди.

2. Кичик ва ўрта бизнес, тадбиркорлик субъектларини қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини бирламчи қайта ишловчи мини-технология, замонавий техника ва ускуналар билан таъминлаш ҳамон муаммолигича қолмоқда. Биз янги йилда ҳам ушбу йўналиш бўйича уларга кўплаб миқдорда имтиёзли кредитлар бериш чораларини кўраяпмиз.

«Халқ сўзи» мухбири Ҳосил КАРИМОВ ёзиб олди.

Саидаҳмад ХЎЖААҲМЕДОВ, «Тахиатошдон» ҳиссадорлик жамияти бошқарувининг раиси, Қорақалпоғистон Республикасида хизмат кўрсатган саноат ходими:

1. Нафақат якунланаётган йилда, ҳатто ўтган 10 йил ичида республикамиз ижтимоий-иқтисодий ҳаётида асрларга татигулик воқеалар ва ўзгаришлар юз бердики, уларнинг бари муҳимдир. Бир далил: 1995 йилгача жамоамиз давлат корхонаси ҳисобланарди. Ўша йили ҳиссадорлик жамияти мақомини олганимиздан сўнг ҳар бир кишида мулкка муносабат тубдан ўзгарди. Ҳиссадор борки, пировард натижа учун астойдил жон куйдирадиган бўлди.

Бу қандай самара берди? Агар 1995 йили одамларга 3 миллион 422 минг сўм дивиденд берилган бўлса, 1997 йил якунига кўра, 64 миллион 918 минг 800 сўм, 2000 йилда эса 54 миллион 440 минг 710 сўм дивиденд ажратилди. Эътиборлиси, ишчи-хизматчиларимиз дивиденд қўшимча даромад эканлигини англагач, ислоҳотларни амалга ошириш, ютуқларни кўпайтиришга кўпроқ ҳисса қўшишга интилмоқдалар.

2. Бозор иқтисодиёти ҳар бир корхона, хўжалик юритувчи субъектдан кўпроқ айланма маблағга эга бўлиб, уни фақат истиқболли мақсадларга йўналтиришни талаб этмоқда. Бунинг учун, албатта, мавжуд имкониятлардан самарали фойдаланиш, корхона маблағи ва чет эл инвестицияларини жалб этиш орқали мавжуд технология ҳамда асбоб-ускуналарни янгилаш, ишни эса тўловга қобилиятли ҳамкорлар билан бирга олиб бориш зарур. Булар аслида бугунги кунда олдимизда турган долзарб муаммолардир. Биз келгусида уларнинг ҳаммасига ечим топиш йўлида ҳозирданоқ ҳаракат қилаяпмиз. Мақсадимиз ғаллакорларимизнинг фидокорона меҳнати натижасида етиштирилган донни қайта ишлаб, сифатли ва мазали нон ҳамда нон маҳсулотлари сифатида уни халқимиз дастурхонига тортиқ қилишдир.

«Халқ сўзи» мухбири Янгибой ҚЎЧҚОРОВ ёзиб олди.

МАМЛАКАТИМИЗ ИҚТИСОДИЁТИНИНГ ФАХРИ

ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ШЎРТАН ГАЗ-КИМЁ МАЖМУИ ОЧИЛИШИГА БАҒИШЛАНГАН ТАНТАНАЛИ МАРОСИМДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, бу мажмуада жаҳон технологиялар бозорида ном қозонган энг машҳур фирма ва компанияларнинг илғор илмий ишланмалари асосида ишлаб чиқаришнинг юксак даражада автоматлаштирилган тизими жорий этилди.

Ҳеч муболағасиз айтиш мумкинки, Шўртан газ-кимё мажмуи қурилиши том маънодаги самарали халқаро ҳамкорлик натижаси бўлди.

Янги аср мўъжизаси деб аташга муносиб бу улкан лойиҳани амалга оширишда Америка Қўшма Штатларининг "Эй-Би-Би Луммус Глобал", "Хонивелл", Германиянинг "Фишер", "Эрмафа", "Т плюс Г", Япониянинг "Мицуи", "Нисшо Иваи", "Тойо Инжиниринг", Франциянинг Нефть институти, "Ипедекс", Канаданинг "Нова Кемикалз", Италиянинг "Ренко", Россиянинг "Союзвнештранс", "ВНИИГАЗ" ва бошқа кўп-кўп хорижий фирма ва компаниялар ҳам салмоқли ҳисса қўшгани фикримизнинг тасдиғидир.

Бу нодир иншоотни барпо этишда Америка Қўшма Штатларининг "Эксимбанк", "Чейз Манхеттен Банк", Германиянинг "Коммерцбанк", Япониянинг "Эксимбанк", Франциянинг "Париба" каби энг йирик ва нуфузли банклари, "Гермес" суғурта агентлиги ўз сармоялари билан иштирок этгани айниқса диққатга сазовор.

Мен бугун мана шундай ўта замонавий корхонани қуришда бизнинг муҳандис ва ишчи-хизматчиларимиз билан елкадош бўлиб, сидқидилдан меҳнат қилган, бугунги маросимда қатнашиб, қувончимизга шерик бўлаётган хорижий ҳамкорларимизнинг вакилларига, улар орқали шу қурилишда иштирок этган барча чет эл компания ва фирмалари, банкларининг раҳбар ва мутахассисларига алоҳида ташаккур билдираман.

Шулар қаторида бугунги тантаналарда қатнашаётган Америка Қўшма Штатлари, Германия, Франция, Италия давлатларининг элчилари, Япония элчихонаси, Европа тикланиш ва тараққиёт банки, Осиё тараққиёт банки вакилларига ўзимнинг алоҳида ҳурматимни изҳор этаман.

Шунингдек, кечани кеча, кундузни кундуз демай фидойилик кўрсатган "Ўзнефтьгазқурилиш", "Ўзмонтажмахсусқурилиш", "Қашқадарёқурилиш", "Қаршисаноатуйжойқурилиш" каби ўнлаб пудратчи ташкилотларнинг ишчи ва муҳандисларига, монтажчи ва лойиҳачиларига, барча мутасадди раҳбарларга ҳам самимий миннатдорлигимни билдираман.

Айниқса, бу қурилишда юзлаб навқирон йигитларимиз ўзининг ёшлик шижоати, бекиёс билим ва маҳоратини намоён этиб, дунёнинг энг илғор мамлакатларида малака ошириб, ўта мураккаб замонавий технологияларни қисқа фурсатда пухта эгаллаб олгани ҳар биримизга ғурур ва ифтихор бағишлайди.

Аминманки, бундай ватанпарвар ёшларга, бундай бунёдкор авлодга эга бўлган миллат ва халқ ҳеч қачон кам бўлмайди.

Муҳтарам юртдошлар!

Шўртан газ-кимё мажмуи нафақат Қашқадарё заминида, балки юртимизнинг бошқа минтақа ва ҳудудларида ҳам янги-янги ишлаб чиқариш тармоқларининг вужудга келиши ва ривожланиши учун шароит яратади.

Содда қилиб айтганда, ушбу мажмуа замонавий корхона ва технологиялар, тадбиркорлик, кичик ва ўрта бизнес ривожи учун, қанча-дан-қанча одамларга янги иш ўринлари очиб бериш учун мустаҳкам замин бўлиб хизмат қилади.

Энг муҳими, бу улкан корхона мамлакатимиз саноати билан бирга узоқ-яқиндаги иқтисодий шерикларимиз учун ҳам ниҳоятда зарур бўлган полиэтилен хомашёси, плёнка, суюлтирилган газ, сув ва газ қувурлари, бошқа кўплаб техник ускуналар, уй-рўзғор буюмлари ишлаб чиқариб, давлатимизнинг иқтисодий қудратини оширишга салмоқли ҳисса қўшади.

Янги мажмуада меҳнат қиладиган ишчи ва хизматчилар учун муносиб шарт-шароит яратиш, корхона билан бирга тегишли инфратузилмалар бунёд этиш мақсадида ҳам катта ишлар амалга оширилгани ҳақида алоҳида тўхталиб ўтмоқчиман.

Ҳаммамиз яхши биламизки, Қашқадарёнинг жазирама иссиғи, қаҳратон совуғи, чўл шамолларида яшаб, меҳнат қилиш осон эмас. Шунинг учун бу ерда барпо этилган мана шу ишчилар шаҳарчаси энг замонавий талаблар асосида, ҳар жиҳатдан кўркам ва қулай этиб қурилди.

Мен Шўртанда бошлаган бунёдкорлик ишларимиз давом этишига, эртага бу жойда яна янги-янги кўчалар, боғ-роғлар, хиёбонлар қад ростлашига, шу кичик шаҳарчанинг гуллаб-яшнаб, катта ва гўзал бир шаҳарга айланишига ишонаман.

Мана шундай эзгу истак ва режаларимизнинг амалга ошишида Толлимаржон ГРЭСи ва сув омборининг меҳнат жамоалари, вилоят Ўрмон хўжалиги ишчи-хизматчилари ҳам муносиб ҳисса қўшади, деб ўйлайман.

Кўп қийинчиликларда тобланган мард ва танти Қашқадарё элининг ғайрат-шижоати, пешона тери билан бу ерлар юртимизнинг энг файзли ва тароватли масканларидан бири бўлиб қолишига асло шубҳам йўқ.

Азиз ҳамюртларим!

Бундай улкан корхонанинг Янги йил байрами арафасида ишга туширилаётгани кириб келаётган 2002 йилнинг юртимиз учун баракали бўлишига яхши бир далолат, мустаҳкам пойдевор, десак, муболаға бўлмайди.

Барчангизни бугунги улуғ иш, яъни Шўртан газ-кимё мажмуи қурилишини якунига етказганингиз билан ва кириб келаётган Янги йил байрами билан чин қалбимдан яна бир бор самимий табриклайман.

Иқтисодиётимиз, бутун мамлакатимизнинг фахри бўлиб қоладиган шу буюк иншоотни барпо этишда қатнашган сиз азизларнинг қўлларингиз дард кўрмасин, бошларингиз омон бўлсин.

Олижаноб ишларингизда Яратганнинг ўзи мададкор бўлсин!

Кимга қандай туюлмасин, бугун динимизнинг асл моҳиятини асраш, унинг маъно-мазмуни нақадар пок ва эзгу эканини, дин биз учун асрлар давомида ўзлигимизни, миллатимиз, наслимизнинг энг яхши қадриятларини сақлаб қолишда буюк ҳаётбахш куч бўлиб келаётганини такрор ва такрор таъкидлашимиз, бу ҳақиқатни одамларнинг онгига сингдиришимиз даркор.

Ислом КАРИМОВ.

ГУНОҲИ КАБИРА

Ислом дини инсонни ер юзида фисқу фасод қилиш, бегуноҳ кишиларнинг қонини тўкиш, қолаверса, ўз жонига зулм, ўзини ҳатто қурбон қилиш гуноҳи кабира эканлигини билдириб, ер юзини обод қилиб, эзгу амаллар билан шуғулланиш, унинг манфаати учун ато қилинган неъматлардан фойдаланиш солиҳ амал, савоб ишлар қаторига кириши ҳақида таълим беради.

Президент Ислом Каримов Олий Мажлиснинг VII сессиясида халқаро терроризмнинг зарари, унинг ислом динига мутлақо ёт эканини куйиниб таъкидладилар: «Тобора кучайиб, XXI аср вабоси бўлиб бораётган терроризм офатининг ҳар қайси мамлакат, ҳар қандай халқ ҳаётига таҳдид солиши мумкинлиги, энг кучли, энг қудратли, энг ривожланган давлатлар ҳам унинг зарбасидан четда қолмаслиги бугунги кунда халқаро жамоатчиликка аён бўлмоқда...»

Қуръони каримда: «Биз одамзотни азизу мукаррам қилиб яратдик ҳамда уларни сувда ҳам, қуруқликда ҳам юрадиган қилиб қўйдик. Уларга ҳалол-пок нарсалардан ризқ ато этиб, уларни бошқа ҳамма махлуқотдан афзал этдик» деб билдирилган («Исро», 70-оят).

Бошқа бир оятда эса Аллоҳ Одамни Ер юзида Ўзининг ўринбосари қилиб яратгани баён қилинади. Бу оятлар инсоннинг қадру қиймати нечоғли баланд эканлигини очиқ кўрсатади. Парвардигор одамзотга шунчалик мурувват кўрсатган экан, инсон бу неъматнинг қадрига етмоғи, унинг шукрини адо этмоғи, қолаверса, ўша мақом ва даражага мос тарзда ҳаёт кечирмоғи лозим. Унинг инсонийлиги Яратган томонидан унга берилган фазлу марҳамат, қадру қийматга монанд яшашга қай даражада интилишига қараб баҳоланади. Ўзининг инсон эканлигини унутиб, бу улуғ мақомга беэътибор бўлган кишиларни Аллоҳ таоло Қуръонда: «Улар ҳайвонлар кабидирлар. Балки, улар янада адашганроқдирлар. Ана ўшалар ғофиллардир» дейди («Аъроф», 179-оят).

Холиқ Аллоҳ Одамни Ўз қудрати билан яратиб, фаришталарга: «Одамга сажда қилинглар», деб буюрган. Фаришталар Аллоҳнинг амрига итоат қилиб, Одам(ас)га таъзим саждасини адо қилдилар. Шундан сўнг Аллоҳ таоло инсонга хитоб қилиб: «Бутун Ер ва осмонни инсоният учун яратдим», деб марҳамат қилди. Парвардигор инсонга ақл-идрок бердиким, токи ҳаёт ва унинг неъматлари қадрига етсин ҳамда дунёга фақат бир марта келишини билсин, ҳаётда учрайдиган баъзи қийинчилик ва мусибатларни сабру қаноат билан енгсин.

Дарҳақиқат, ҳаёт инсон учун берилган энг қадрли омонатдир. Шунингдек, у Аллоҳ таоло томонидан инсонга топширилган имконият ва масъулиятдир. Инсон бу неъматни асраб-авайлаши, унга хиёнат қилмаслиги лозим. Акс ҳолда, энг оғир жиноятга қўл урган, ўз зиммасига катта гуноҳ орттирган бўлади.

Қуръони каримда инсоннинг ўзининг яшаш ҳуқуқига тажовуз қилиши ман этилиб: «Ўз қўлингиз билан ўзингизни ҳалокатга ташламангизлар» ва яна: «Ўзингизни ўзингиз ўлдирмангизлар, зероки, Аллоҳ Сизларни ўз раҳм ва шавқати ила яшашингиз учун дунёга келтиргандир», деб уқтирилган.

Расулуллоҳ (сав) ҳам ўз ҳадиси шарифларида ўз-ўзини ўлдириш ҳаром эканлиги, бундай ишни қилган кишига охиратда қаттиқ азоблар бор эканлиги ҳақида айтиб ўтганлар. Жумладан, «Кимки тоғ тепасидан ташланиб, ўз-ўзини ўлдирса, ўлгандан сўнг жаҳаннамда ҳам шу хил азобга гирифтор бўлади. Агар заҳар ичиб ўзини ўзи ўлдирса, жаҳаннамда ҳам абадий шу азобга мубтало бўлади. Кимки ўзини темир парчаси билан ўлдирса, у киши темир парча қорнига суқулган ҳолатда жаҳаннам ўтида абадий қолур», деганлар. Бошқа бир ривоятда эса: «Ўзини сувга ташлаб ёки осиб ёки куйдириб ўлдирган кишиларнинг ҳукми ҳам юқорида зикр қилинганлар ҳукми билан баробардир», деб марҳамат қилганлар (Бухорий ва Муслим ривояти).

Имом Бухорий ривоят қилган ҳадисда Расулуллоҳ (сав) шундай дейдилар: Аллоҳ таоло ҳадиси қудсийда марҳамат қилурки: «бандам ўз-ўзини ўлдириб, менинг унга берган умримга шукур қилмай шошилди. Шунинг учун унга жаннатни абадий ҳаром қилдим».

Минг афсуслар бўлсинки, ҳозирги кунда баъзи инсонларда яшаш учун курашиш ҳисси, сабру матонат етишмай ўз жонларига қасд қилаётганларининг гувоҳи бўлиб турибмиз. Буни Аллоҳ берган ҳаётга ношукурлик оқибати деб баҳолашдан ўзга чора йўқ. Бу мудҳиш ҳолатлар нафақат ислом таълимотига, балки Аллоҳ таолонинг қазою қадарига ҳам туғён қилишдан иборатдир. Айниқса, ўз-ўзини турли йўллар билан ўлдириш ҳозирги вақтда баъзи бир мутаассиб исломий жамоалар орасида кенг тарқалиб, ҳатто жасорат даражасига ҳам чиқариб қўйилди. Яқин Шарқда бўлаётган воқеаларни, қорниларига портловчи моддаларни боғлаб, жамоат жойларида ўзларини портлатиб юбораётган ёшларни тез-тез телевидение ва радио ахборотлари орқали кўриб, эшитиб турибмиз. Ўшандай жоҳилона хатти-ҳаракатларни «шаҳидлик мақоми» деб баҳолаётган кимсалар аслида ана шу мудҳиш жиноятларнинг асосий сабабчиларидир.

Ҳидоят сари

Қолаверса, ўзларини портлатиб юбораётган ёшлар ҳеч қандай шаҳид ҳам бўлмайдилар, чунки улар билан бирга ҳалок бўлаётганлар орасида бегуноҳ кишилар ҳам борлар. Уларнинг ичида сайёҳлар, бошқа дин ва миллат вакиллари ҳам борлар. Бегуноҳларни ўлдирганликлари учун қотиллар дўзахий бўлиб қоладилар. Бу номаъқул ишга тақлид қилувчилар ҳам дунё, ҳам охиратда аламли азобларга гирифтор бўладилар.

Ёшларни мақсадли шижоатлантираётган чаламуллалар уларга шаҳидлик мақомини ваъда қиладилару, аммо жонлари ширинлиги учун ўзлари бу ишни қилмайдилар. Буни қандай изоҳлаш мумкин?

Ўз-ўзини ўлдириш нақадар оғир гуноҳ эканини шундан ҳам билиш мумкинки, Расулуллоҳ (сав) бундай ишни қилган кишига жаноза намозини ўқимаганлар. Шунга кўра, исломий манбаларда ўз-ўзини ўлдирган кишига масжид имоми жаноза намози ўқиши дуруст эмас, дейилган.

Мана, XXI асрнинг бошланганига ҳам бир йил бўлди. Ушбу йилда инсоният терроризм деб аталган жирканч иллат билан жуда кўп тўқнаш келди. Масалан, Америкадаги 11 сентябрь воқеалари ва бошқалар. Ўз-ўзини портлатаётган одамлар...

Хўш, ўз-ўзини ўлдириш — «камикадзелик» ислом нуқтаи назаридан қараганда нима ўзи?

Инсониятни икки дунё саодатига элтувчи ислом асослари бўлган Қуръони карим ва пайғамбаримиз(сав)нинг барча илоҳий иршодот ва аҳкомларида инсон ҳаётига ноҳақ тажовуз этиш, ўзини ўзи ўлдириш, бировнинг моли, ор-номуси, ақл ва эътиқодига зарар етказиш қатъиян ман этилгандир. Бу ислом динидаги энг зарур ва асосий қоида сифатида қабул этилган.

Терроризм ёки шу маънодаги даҳшатга солиш (одам ўлдириш) исломда катта гуноҳлардан бири бўлиб ҳисобланади. Терроризмни юртни вайронгарчиликка айлантириш воситаси деб атаса, янада тўғрироқ бўлар эди. Зеро, бузғунчилик барча нарсани хароб этиш, экинзорларни пайҳон этиш ва инсон наслини ҳалок қилиш, барча гўзалликка барҳам бериш мақсадини ифодалайди. Мутаассиблик, хусумат ва ҳасад балосига мубтало бўлган кимсагина буни амалга оширади. Инсонга чиройли сўзларни баён қилиб, қалблари ҳасад ва адоватга тўлиб-тошган одамлар тўғрисида Аллоҳ таоло ўз китобида қуйидагича тушунтиради:

«Инсонлар ичида дунё ҳаётида сўзи сизни таажжубга соладиган одам ҳам борки, у қалбидаги нарсага Аллоҳни гувоҳ этур, ваҳоланки, унинг ўзи ашаддий хусумдордир. Агар у бош бўлиб қолса, ер юзида фасод, экинзорларни пайҳон этиш, инсон наслини ҳалок этиш билан машғул бўлишга ҳаракат этади. Аллоҳ фасодни яхши кўрмайди» («Бақара», 204-206 оятлар).

Ўзларини гўёки мусулмонлардек кўрсатиб, одамларни гўёки динга «даъват» қилиб юрган, асл мақсадлари ҳокимиятни эгаллаш ва бунинг учун ҳар нарсага, ҳаттоки терроризм, гиёҳвандлик, ноҳақ одам ўлдиришга ҳам тайёр бўлган кимсаларнинг ҳақиқий башаралари очилиб, буни бутун жаҳон кўрди. Улар гўё ўзларини исломга даъватчи деб, кўрсатган бўлсалар ҳам, уларни экстремистик фаолиятлари ошкор этди. Ҳозирга келиб буларнинг фаолиятига ҳар томонлама нуқта қўйилганда, улар ўзларини мужоҳид деб эълон қилиб, ўлсак, шаҳид бўламиз, деб аюҳаннос соладилар. Аслида эса бу ислом динига мутлақо зиддир.

Бизлар яхши билмоғимиз керакки, террористлар, турли кўринишдаги экстремистлар, энг аввало, Ватанимиз тараққиётига, қолаверса, жаҳон цивилизацияси, айниқса, муқаддас динимизга путур етказмоқчи бўлган ғаламис, беватан, динсиз кимсалардир. Бизлар лоқайд бўлмаслигимиз керак. Бунга ҳақимиз ҳам йўқ.

Муҳтарам Президентимиз таъкидлаганидек, «ислом дини номидан қўпорувчилик қилаётган кимсаларни жиловлаб қўйиш ҳар бир имонли кишининг, ҳар бир мусулмоннинг муқаддас бурчидир». Бунда Яратганнинг ўзи мададкор бўлгай!

Ҳомиджон ИШМАТБЕКОВ,
Муҳаммадбобир ЙЎЛДОШЕВ.

Қишлоқ мулкдорлари

Абдужалил Мажидов тумандаги «Субҳон ота» фермер хўжалигига раҳбарлик қилади. 23 киши ишлайдиган ушбу жамоа фаолияти билан танишгач, тадбиркорлик янги имкониятларни юзага чиқарувчи муҳим омил эканлигига яна бир карра ишонч ҳосил қилдик. Хўш, хусусий корхонанинг афзаллиги нимада?

ОМАД ОСМОНДАН ТУШМАЙДИ

ёки умумий даромаднинг 30 фоизини савобли ишларга ажратаётган тадбиркор ҳақида сўз

Бу ерда асосан қўйчилик ва қорамолчилик билан шуғулланилади. Маҳаллий шарт-шароитдан келиб чиқилиб, тоштарошлик санъатини ривожлантиришга жиддий аҳамият қаратилмоқда. Чунончи, янги ташкил этилган мармар цехида 2 та тош кесиш, 2 та силлиқлаш, 1 та фрезер ускунаси ўрнатилган бўлиб, 12 киши меҳнат қилаяпти. Ойлик маош 7 минг сўмдан 20 минг сўмгача. Ишчи-хизматчилар кунига икки маҳал бепул иссиқ овқат, махсус ус-тбош билан таъминланган. Таътил олдидан, қўшимча мукофот билан бирга, 10 квадрат метр мармартош хомашёси натура шаклида берилади. Корхонанинг ёрдамчи хўжалиги ҳам тараққиёт йўлига тушиб олган. Мавжуд 37 бош қорамол, 233 бош қўй ва эчки тадбиркорлар рўзғорига қут-барака киритаяпти. Корхона ишчилари, қишлоқдаги боғча ва лицей тарбияланувчилари хўжаликда етиштирилган гўшт ва сут маҳсулотларидан баҳраманд.

Энди ўйлаб кўринг. Тумандаги ширкат хўжаликларида чорвачилик депсиниб турган бир пайтда «Субҳон ота»да туёқ сони йилдан-йилга ошиб бораяпти. Бу, тинимсиз меҳнат, фаол ишбилармонлик самарасидир. Қизиқ ҳолат. Хусусий корхона ёки оила ўз эҳтиёжи даражасидан ҳам кўпроқ сут, гўшт маҳсулотлари ишлаб чиқаради-ю, ширкат хўжаликлари нима учун бу масалада оқсаб қолаяпти? Жавоб аниқ: мулк ва мулкдорлик туйғуси устун бўлган жойда изланиш бор, юқори манфаатдорлик бор.

Дарҳақиқат, шундай. Олий маълумотли ўртамиёна мутахассисдан кўра, кўзини ҳаёт пишитган тадбиркор жамият учун кўпроқ наф келтиришини бугунги ҳаётий тажриба кўрсатиб турибди. А. Мажидов ана шу тоифадаги инсонлардан биридир. Жамоа ва ширкат хўжаликлари учун кўндаланг бўлиб турган масалалар «Субҳон ота»да босқичма-босқич ҳал этилаяпти. Банкдаги ҳисоб рақамида керакли миқдорда маблағи бор. Техника, ем-хашак, эҳтиёт қисмлар етарли.

Хулоса шуки, янгиликка ўч, изланувчан қишлоқ йигити ўз келажагини ўз қўли билан яратмоқда. Бу баланд-парвоз гап эмас, балки айни ҳақиқат. Албатта, самара ҳам меҳнатга яраша. Бултур 9 миллион сўм соф даромад олинган. Шундан 1 миллион сўми Деҳқонобод қишлоғидаги Имом Ҳасан Имом Ҳусайн тарихий обидасини таъмирлаш учун ажратилди. 7-мактабга оталиқ ёрдами сифатида 250 минг сўм, боғча ва лицей учун 100 минг сўм, Субҳон Тиллаев хотирасига бағишланган футбол мусобақасига 100 минг сўм сарфланди. Улар жамланса, умумий даромаднинг қарийб 30 фоизини ташкил этади.

Абдужалил Мажидов қирқ ёшдан энди ошди. Босиқ, уддабуро, бир сўзли йигит. Айтганини қилмагунча, тинчимайди. Боз устига, малакали мутахассис. Мақсади битта: ҳамқишлоқларини иш билан таъминлаш, даромадни муттасил ошириб бориш. Ҳозир у мармартош қазиб чиқариш карьерини очиш тараддудида юрибди. Лойиҳалар тайёр, ҳисоб-китоблар пухта.

— Ишлайдиган замон келди, — дейди Абдужалил Мажидов. — Айниқса, тадбиркорлик фаолияти учун кенг йўл очилаётганлиги айни муддао. Каллангда ақл, қўлингда куч бўлса, марҳамат, ўзингни синаб кўр. Мулкдорлар қанчалик кўпайса, мамлакатимиз шунчалик бой ва бақувват бўлиши ҳаммага аён-ку? Ишнинг кўзини билмаган одам эса баҳоналар гирдобида қолиб кетаверади.

Абдужалил ҳақ. Омад осмондан тушмайди. Унга меҳнат ва изланиш орқалигина эришилади. Ўзини ҳам, ўзгани ҳам бойитиб, қишлоқдошларига эзгулик нурини улашаётган шундай тадбиркорлар бор экан, элнинг юки ерда қолмайди.

Абдуваҳоб ПИРМАТОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ОРОЛБЎЙИ АҲОЛИСИГА ЁРДАМ

Маълумки, яқинда Ўзбекистоннинг қурғоқчиликдан зарар кўрган ҳудудида соғлиқни сақлашни яхшилаш лойиҳаси учун Япония ҳукумати уч юз эллик беш миллион иен миқдорида грант ажратган эди.

Соғлиқни сақлаш вазирлигида бўлиб ўтган тадбирда Япония элчихонаси раҳбарининг ўринбосари жаноб Хироши Такахаши ва БМТ Болалар жамғармасининг Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркманистон ва Ўзбекистон бўйича минтақавий ваколатхонаси бошлиғи Филипп Хеффинк Япония ҳукумати ажратган грант хусусидаги ноталар алмашинувини имзоладилар. Қурғоқчиликнинг салбий натижаларига дуч келган мамлакатнинг шимоли-ғарбий қисмидаги, хусусан, Қорақалпоғистон ва Хоразм вилояти аҳолиси учун тиббий ҳамда санитария шарт-шароитларини яхшилашга қаратилган ушбу лойиҳани БМТнинг Болалар жамғармаси — ЮНИСЕФ амалга оширадиган бўлди.

Камола МИРЗАҲМЕТОВА,
ЎзМУ журналистика факультети талабаси.

Қизилтепа туманидаги «Зармитон» ширкат хўжалиги ҳудудида кунига 5 тонна сутни қайта ишлайдиган кичик корхона ишга тушганига кўп бўлгани йўқ. Туркия технологияси асосида ишлайдиган ушбу минизаводда пишлоқ, қаймоқ, сариёғ, қатиқ каби ўнга яқин сут маҳсулотлари ишлаб чиқарилмоқда.

СУРАТДА: (чапдан ўнгга) ишчилар Шаҳзод Воҳидов, Талъат Норов ва Файзулла Холиқов дудлаш цехида.

Собир ЗУФАРОВ (ЎзА) олган сурат.

Тадбиркорлик сарҳадлари

«ОРЗУ» ДАРАХТИНИНГ МЕВАЛАРИ

Бундан ўн йил аввал Ҳазорбоғ деган қишлоқнинг қаровсизликдан қамишзорга айланган бир бурчагида «Орзу К» хусусий корхонаси ниҳол бўлиб кўкарди.

Ҳабиб Нормуродов деган тадбиркор белни маҳкам боғлаб ишга киришди. Кўнглида минг хил орзу, қалбида мустаҳкам ишонч, қаватида 200 га яқин одам билан.

Кўп ўтмай бинойидек ишлаб чиқариш корхонаси бунёд бўлди. Унча катта бўлмаган имкониятлар ҳосиласи ўлароқ, замонавий технология ва аниқ-равшан ҳисоб-китоблар мужассам топди.

Орзу ниҳоллари бақувват дарахтга айланди. Бир дарахтки, мевалари ларзон. Меҳнатларининг самаралари миллиард сўмлаб даромадларнинг тошу тарозисини босадиган. Масалан...

«Орзу» 77-умумий ўрта таълим мактабини таъмирлаб берди. 2 гектар ерда кўрган кишини лол қолдирадиган каттакон тижорат бозорини қурди. Термизда шаҳарнинг 2500 йиллик тўйига тўёнамиз деб ҳашаматли супермаркет тиклади. Яқинда эса даволаниш ва дам олиш масканини ишга туширди. Масканнинг ташхис маркази замонавий тиббий асбоб-ускуналар билан таъмин этилган.

«Орзу» дарахтининг шохобчалари эндиликда хорижлик шерикларнинг диққатини ҳам тортмоқда. Ўзбек тадбиркорларининг орзулари ўзга сарҳадларга қанот ёзса, не ажаб!

О.УСАНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Ташаббус сўнмасин!

БИР КУНЛИК КРЕДИТ

БЕШ ЙИЛЛИК МУАММОНИ ҲАЛ ҚИЛДИ

Кредитларнинг тури кўп. Узоқ муддатли, имтиёзли, қисқа муддатли, режали. Одатда улар бир ойдан уч йилгача, баъзан эса ундан ҳам узоқроқ муддатларга берилади. Лекин кўпчилик бир кунлик кредит ҳақида эшитмаган бўлса керак. Энг муҳими, ана шу бир кунлик кредит Фарғона вилоятидаги қатор хўжаликлар билан ёғ-мой корхоналари ўртасида ечимини топмаётган муаммони ҳал қилиб берди.

Маълумки, республика ҳукумати ёғ-мой корхоналари зиммасига пахта етиштирувчи хўжаликларнинг манфаатини ҳимоя қилган ҳолда, улар ёғ-мой корхоналарига топширган чигитдан олинадиган маҳсулотнинг бир қисмини ажратилаётган фондлардан мустасно равишда сотиб олиш вазифасини юклаган. Албатта, бу хўжаликлар иқтисодиётини мустаҳкамлаш, айниқса, жамоа аъзоларини муҳим озиқ-овқат маҳсулотлари ва чорва озуқалари билан таъминлаш йўлида қўйилган муҳим қадам ҳисобланади.

Шаклланаётган бозор иқтисодиёти қонунларига биноан, жамоа ва фермер хўжаликлари ёғ-мой корхонасида қайта ишланган маҳсулотни маблағ ўтказиб, сўнгра сотиб олишлари мумкин. Афсуски, сўнгги йилларда кўпгина жамоа ва ширкат хўжаликлари ҳисоб рақамида эркин ишлатиладиган маблағнинг йўқлиги туфайли бу маҳсулотлар ёғ-мой корхонаси ҳисобида қолиб кетаётган эди.

Далилларга мурожаат қилайлик. Фарғона вилоятидаги ширкат ва жамоа хўжаликлари биргина 2000 йилда етиштирилган ҳосил ҳисобига ёғ-мой корхонасидан бериладиган маҳсулотларнинг фақат 38,8 фоизини, кунжаранинг 44,7 фоизини олишга муваффақ бўлишган, холос. 2001 йил эса якунланаяпти. Қайта ишлаш корхонасида қолган маҳсулотни харид қилиш учун маблағ йўқ. Ёғ-мой корхонасидагилар насияга маҳсулот беришга умуман рози бўлмаяпти.

Аҳвол ўрганиб чиқилганда, қизиқ манзарага дуч келинди. Пахта саноат сотиш бошқармаси хўжаликлардан қарз бўлса, ёғ-мой комбинати чигитни сотиб олган пахтани қайта ишлаш корхоналаридан қарз. Бевосита ишлаб чиқарувчи ширкат ва жамоа хўжаликлари кассасида эса ёғ-мой корхонасидан маҳсулотни сотиб олишга маблағ йўқ. Ҳалқаларга бўлиниб кетган бу занжирни қандай қилиб улаш мумкин? Фарғона вилояти ҳокимлигининг иқтисодиёт мажмуи мутахассислари, хусусан, ҳокимнинг шу масала бўйича ўринбосари Акрамжон Иноятовнинг тавсияси билан бунинг ҳам йўли топилди.

— Ўша кун корхонамизда чинакам байрамга айланди, десак, муболаға бўлмайди, — дейди «Фарғона ёғ-мой» ҳиссадорлик жамияти раиси Алижон Латипов. — Чунки белгиланган тариф бўйича биз хўжаликларга маблағсиз маҳсулот беролмасдик. Ҳар хил илтимослар қилиш, дарвозалар олдида кун бўйи сарғайиб туришларни бир кунлик кредит ҳал қилди-қўйди. Энг муҳими, қарзлар узилиб, ҳатто маҳаллий бюджетга ҳам анчагина маблағ тушди.

26 ноябрь куни Фарғона ёғ-мой корхонасига вилоят ташқи иқтисодий фаолият миллий банкидан 160 миллион сўмлик кредит расмийлаштирилиб, бу кредит «Пахтасаноатсотиш» бирлашмаси ҳисобига ўтказиб берилди. Бирлашма ўша куниёқ бу маблағни хўжаликларнинг ҳисобига, хўжаликлар ўз навбатида уни ёғ-мой корхонасига ўтказишди. Бу операцияни бажариш учун атиги бир кунгина кифоя қилди. Ёғ-мой корхонасининг қарзи шу куниёқ унинг ҳисобига қайтиб тушди. Қарз яна кредитор — миллий банкнинг Фарғона бўлими хазинасига қайтариб берилди.

Хўш, бир кунлик операция қандай самара берди? Вилоят бўйича жамоа ва ширкат хўжаликлари 3663 тонна кунжара, 3671 тонна шелухани корхонадан ташиб олиш имкониятига эга бўлди.

Фақат шугина эмас. Бир ташаббуснинг натижаси туфайли Қува туманидаги хўжаликлар 30 миллион сўм, тошлоқликлар 30 миллион 250 минг сўм, риштонликлар 24 миллион 662 минг сўм, Охунбобоев туманиликлар 43 миллион сўмлик, олтиариқликлар эса 30 миллион сўмлик чорва озуқаларини олдилар. Янги тадбир оқибатида, шунингдек, баъзи бир «учар» тадбиркорларнинг пайтавасига қурт тушди. Улар ёғ-мой корхонасидан маҳсулотни хуфиёна йўллар билан олиб, ўзларига қарашли савдо шохобчаларида бир неча баравар қиммат нархда сотишаётган эди. Ана шу қинғир ишга ғов қўйилгач, бозорда сотилаётган кунжаранинг нархи 70 сўмдан 50 сўмга, шелуханинг нархи эса 85 сўмдан 50 сўмга тушди.

Мана буни чинакам рақобат, бозор иқтисодиёти шароитида ишлаш, деса бўлади!

Набижон СОБИР,
«Халқ сўзи» мухбири.

Ўзбекистон Республикаси Макроиқтисодиёт ва статистика вазирлиги томонидан тасдиқланади.

26-модда. Чиқиндиларни паспортлаш

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида ҳосил бўладиган чиқиндиларни қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда паспортлаш лозим.

27-модда. Чиқиндиларни кўмиб ташлаш ва утилизация қилиш жойлари давлат кадастри

Чиқиндиларни кўмиб ташлаш ва утилизация қилиш жойлари тўғрисидаги ахборотларни тўплаш, қайта ишлаш, сақлаш ва таҳлил қилиш мақсадида чиқиндиларни кўмиб ташлаш ва утилизация қилиш жойлари давлат кадастри юритилади, кадастрда чиқиндиларнинг миқдор ва сифат тавсифлари, чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш тўғрисидаги ҳамда уларнинг хавфлилик даражасини камайтириш чора-тадбирлари ҳақидаги ахборот ўз ифодасини топади.

Чиқиндиларни кўмиб ташлаш ва утилизация қилиш жойлари давлат кадастри қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда юритилади.

28-модда. Чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги низоларни ҳал этиш

Чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш жараёнида юзага келадиган низолар суд тартибида ҳал этилади.

29-модда. Чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганлик учун жавобгарлик

Чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш тўғрисидаги қонун ҳужжатлари бузилишида айбдор шахслар белгиланган тартибда жавобгар бўладилар.

* * *

Қонун лойиҳаси бўйича таклиф ва мулоҳазаларни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Атроф-муҳит ва табиатни муҳофаза қилиш масалалари қўмитасига қуйидаги манзил бўйича юборишингизни сўраймиз:

Тошкент шаҳри 700035, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси. Телефонлар: 139-83-21; 139-85-50.

16

Лойиҳа

Ўзбекистон Республикасининг

ҚОНУНИ

ЧИҚИНДИЛАР ТЎҒРИСИДА

«Халқ сўзи» — «Народное слово»

2001 йил

чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш объектлари хусусида давлат санитария-гигиена экспертизаси хулосасини беради;

чиқиндилардан тайёрланаётган маҳсулотга нисбатан санитария-гигиена талабларини белгилайди ҳамда унга доир гигиена сертификати беради;

чиқиндиларнинг хавфлилик даражасини белгилашда услубий қўлланмалар билан таъминлайди ва назоратни амалга оширади;

қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа ваколатларни амалга оширади.

9-модда. "Ўзкоммунхизмат" Ўзбекистон коммунал хизмат кўрсатиш агентлигининг чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги ваколатлари

"Ўзкоммунхизмат" Ўзбекистон коммунал хизмат кўрсатиш агентлиги:

рўзғор чиқиндилари билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасида давлат дастурларини ишлаб чиқади ҳамда уларни белгиланган тартибда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси тасдиғига киритади;

рўзғор чиқиндиларини тўплаш, қайта ишлаш ва утилизация қилиш ҳолати, шунингдек, санитария йўли билан тозалаш корхоналари фаолияти мониторингини амалга оширади;

қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа ваколатларни амалга оширади.

10-модда. Саноатда ва кончиликда ишларнинг бехатар олиб борилишини назорат қилиш агентлигининг чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги ваколатлари

Саноатда ва кончиликда ишларнинг бехатар олиб борилишини назорат қилиш агентлиги:

кончилик соҳасидаги ишлаб чиқариш чиқиндиларини тўплаб жойлаштириш ва улардан фойдаланиш устидан давлат техникавий назоратини;

кончилик соҳасидаги ишлаб чиқариш чиқиндиларининг ҳаракати, ҳисобга олиниши ва ҳисобдан чиқарилиши устидан назоратни;

қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа ваколатларни амалга оширади.

8

11-модда. Маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги ваколатлари

Маҳаллий давлат ҳокимият органлари:

чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга оширишга оид давлат дастурларини бажаришда иштирок этадилар;

чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга оширишга оид маҳаллий дастурларни тасдиқлайдилар;

чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасида тадбиркорлик фаолиятини ривожлантириш учун шароит яратиб берадилар;

чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш объектларини тегишли ҳудудга жойлаштириш масалаларини ҳал этадилар;

чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги қонун ҳужжатларига риоя этилиши устидан назоратни амалга оширадилар;

чиқиндиларни тўплаш ва утилизация қилиш учун ихтисослаштирилган корхоналар ташкил этадилар ҳамда шундай корхоналар ташкил этилишига кўмаклашадилар;

қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа ваколатларни амалга оширадилар.

12-модда. Фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органларининг чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги ваколатлари

Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари:

чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш объектларини ўз ҳудудида жойлаштириш масалаларини ҳал этишда иштирок этадилар;

аҳоли пунктлари санитария жиҳатидан тозаланишига ҳамда рўзғор чиқиндиларини олиб чиқиб кетганлик учун тўловлар вақтида тўланишига кўмаклашадилар;

чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш объектларининг санитария ва экологик ҳолати устидан жамоат назоратини амалга оширадилар;

қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа ваколатларни амалга оширадилар.

13-модда. Фуқароларнинг чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги ҳуқуқ ва мажбуриятлари

Фуқаролар:

9

қандай турларини Ўзбекистон Республикаси ҳудудига олиб кириш тақиқланади.

Фуқароларнинг ҳаёти ва соғлиғи, атроф-муҳит хавфсизлиги таъминланиши шарти билан чиқиндилар қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда фақат қайта ишлаш учун олиб кирилишига йўл қўйилади.

21-модда. Чиқиндиларни сақлаш ва кўмиб ташлашга доир талаблар

Чиқиндиларни сақлаш экологик хавфсизлик талабларига мувофиқ ҳамда чиқиндилардан оқилона фойдаланилишини ёки уларни бошқа истеъмолчиларга ўтказилишини таъминловчи усулларда амалга оширилади.

Чиқиндилар кўмиб ташланадиган жой (хавфли чиқиндилар бундан мустасно) маҳаллий давлат ҳокимияти органлари томонидан белгиланади ҳамда чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги махсус ваколатли давлат органлари билан келишилади.

Ўзбекистон Республикасида утилизация қилиш учун тегишли технологиялар мавжуд бўлган чиқиндиларнинг кўмиб ташланишига йўл қўйилмайди.

Чиқиндиларни аҳоли пунктларининг ҳудудларида, табиатни муҳофаза қилиш, соғломлаштириш ва тарихий-маданий аҳамиятга молик ерларда, сув муҳофазаси зоналари ва сув объектларининг санитария муҳофазаси зоналари атрофида, фуқаролар ҳаёти ва соғлиғига, шунингдек, алоҳида муҳофаза этиладиган табиий объектларга таҳдид келиб чиқиши мумкин бўлган бошқа жойларда сақлаш ва кўмиб ташлаш тақиқланади.

Алоҳида ҳолларда, махсус тадқиқотлар натижаларига кўра фуқароларнинг ҳаёти ва соғлиғи, атроф-муҳит хавфсизлигини, табиий ресурслар сақланишини таъминлаш талабларига риоя этган ҳолда чиқиндиларни ер остига кўмиб ташлашга йўл қўйилади.

22-модда. Чиқиндиларни жойлаштирганлик учун тўлов

Чиқиндиларни махсус ажратилган ва жиҳозланган жойларга жойлаштирганлик учун тўлов ундирилади.

Тўлов миқдори чиқиндиларни жойлаштириш лимитлари асосида, чиқиндиларнинг хавфлилик ва чиқиндилар жойлаштириладиган ҳудуднинг экологик хавфлилик даражасига қараб белгиланади.

14

Лойиҳа

Ўзбекистон Республикасининг

ҚОНУНИ

ЧИҚИНДИЛАР ТЎҒРИСИДА

1-модда. Ушбу Қонуннинг мақсади ва асосий вазифалари

Ушбу Қонуннинг мақсади чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги муносабатларни тартибга солишдан иборат.

Ушбу Қонуннинг асосий вазифалари чиқиндиларнинг фуқаролар ҳаёти ва соғлиғига, атроф-муҳитга зарарли таъсирининг олдини олиш, чиқиндилар ҳосил бўлишини камайтириш ва улардан хўжалик фаолиятида оқилона фойдаланилишини таъминлашдан иборат.

2-модда. Чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш тўғрисидаги қонун ҳужжатлари

Чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш тўғрисидаги қонун ҳужжатлари ушбу Қонун ва бошқа қонун ҳужжатларидан иборатдир.

Чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш тўғрисидаги қонун ҳужжатлари атмосфера ҳавосига ва сув объектларига ифлослантирувчи моддаларни чиқариб ташлаш ва оқизиш билан боғлиқ муносабатларга татбиқ этилмайди.

Қорақалпоғистон Республикасида чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги муносабатлар Қорақалпоғистон Республикаси қонун ҳужжатлари билан ҳам тартибга солинади.

Агар Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномасида Ўзбекистон Республикасининг чиқинди билан боғлиқ

3

этадилар.

Чиқиндилар жойлашган ер участкасининг мулкдори ўзгарган тақдирда чиқиндиларга бўлган мулк ҳуқуқининг бошқа шахсга ўтиши ҳамда зарарли оқибатлар учун жавобгарлик қонун ҳужжатларига мувофиқ ҳал этилади.

5-модда. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги ваколатлари

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси:

чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга оширишга оид давлат дастурлари ва давлатлараро дастурлар бажарилишини ҳамда камчиқит ва энергияни тежовчи технологиялар жорий этилишини таъминлайди;

чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасида давлат ҳисоби ва назорати олиб борилиши тартибини белгилайди;

хавфли чиқиндиларнинг ҳамда чегара оша ташилиши давлат томонидан бошқарилиши лозим бўлган чиқиндиларнинг рўйхатини тасдиқлайди;

чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасида нормативлар ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш тартибини белгилайди;

чиқиндиларни ташиш, олиб кириш, олиб чиқиш ва транзит тарзида олиб ўтиш тартибини белгилайди;

хавфли чиқиндиларни кўмиб ташлаш учун ер участкалари ажратиш масалаларини ҳал этади;

депозитсиз идишлар ва тараларни ишлатиш тартибини белгилайди;

чиқиндиларни жойлаштирганлик учун тўлов ҳажмини белгилайди;

қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа ваколатларни амалга оширади.

6-модда. Чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги махсус ваколатли давлат органлари

Чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги махсус ваколатли давлат органлари қуйидагилардан иборат:

Ўзбекистон Республикаси Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси;

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги;

6

чиқиндиларни жойлаштириш объектларида чиқиндиларни ҳудудни ораста тутишнинг санитария нормалари ва қоидаларига мувофиқ равишда сақлаш;

махсус ваколатли давлат органларига, маҳаллий давлат ҳокимияти органларига чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш объектларини жойлаштириш, лойиҳалаштириш, қуриш ва улардан фойдаланиш билан боғлиқ таклифларни киритиш;

чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга оширишга оид дастурларни ишлаб чиқишда иштирок этиш;

чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш натижасида бошқа шахслар томонидан етказилган зарарнинг ўрни қопланиши ҳуқуқига эгадирлар.

Қонун ҳужжатларига мувофиқ чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасида юридик шахслар бошқа ҳуқуқларга ҳам эга бўлишлари мумкин.

15-модда. Юридик шахсларнинг чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги мажбуриятлари

Юридик шахслар:

белгиланган санитария нормалари ва қоидаларига ҳамда экологик нормативларга риоя этишга;

қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда чиқиндилар ҳисобини юритишга, чиқиндилар тўғрисида ҳисобот тақдим этишга;

чиқиндиларнинг фуқаролар ҳаёти ва соғлиғи, атроф-муҳит учун хавфлилик даражасини аниқлашга;

чиқиндиларни жойлаштириш лимитлари лойиҳаларини ишлаб чиқишга;

ресурс қимматига эга ва утилизация қилиниши лозим бўлган чиқиндиларнинг тўпланишини, лозим даражада сақланишини таъминлашга ҳамда уларнинг йўқ қилиниши ва бузилишига йўл қўймасликка;

ўзлари мулкдор бўлган чиқиндиларнинг утилизация қилиниши бўйича технологияларни ишлаб чиқиш ва амалиётга жорий этиш чора-тадбирларини кўришга;

агар чиқиндиларни аралаштириб юбормаслик амалдаги технологияда назарда тутилган бўлса ва аралаштириб юбориш чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга оширишни мураккаблаштирадиган бўлса ёки бундай ҳаракат

11

Дзюдо

ЭЛ НАЗАРИДАГИ ПОЛВОН

Ғолибликнинг ортида фахр бор. Фахрки, юрт шуҳратига, халқ қувончига эл бўлади. Кўнгилни ғурур туйғусига ошно этади. Ғурур асносида дунё юрагидан ЎЗБЕКИСТОН деган буюк битикнинг мустаҳкам ўрин олишида ҳикмат мужассам. Ҳикматки, қадриятларимизнинг қадим ва туганмас чашмасидан сув ичган чинордек бардавом. Бу бардавомликка камарбаста бўлиб юрганлар орасида, ўзбекнинг ўзидек танти спортчиси Абдулла Тангриев ҳам бор.

Бундан тўрт йил муқаддам. Ёз эди. Сурхонда катта тўй бўлди. Курашли тўй. Рустаму Тўра, Эралию Тоштемир, Баҳрому Қодир каби номдор полвонлар билан биргаликда энди-энди кураш гиламларида суяги қотаётган ёшлар ҳам бел олишмоқда. Улар орасидаги оқсариқдан келган, қўллари кетмондек, танаси бўлиқ ёш полвон бола кўпнинг эътиборини тортди. Уқуллари пишиқ. Ҳаракатлари, гавдасига нисбатан чаққонлиги ўзига ярашиб турарди. Ўшанда кекса полвонлардан бири, «Худо хоҳласа, шу бола элнинг олди полвонларидан бири бўлиб етишади», дея башоратнамо гап айтганида, баъзилар ишонқирамагандек, «Даври келса кўрармиз», деб қўйишганди.

Шундан сўнг қанча сувлар оқиб кетди. Юртнинг катта-катта тўйлари бўлиб ўтди. Кўпнинг назарига тушган ўша оқ-сариқдан келган полвон бола эса Ўзбекистон дзюдо спорти мураббийлари назарига тушди. Меҳнаткашлиги, тантилиги, тиришқоқлиги тез орада уни ёшлар терма жамоасига олиб келди.

— Эсимни таниганимдан бери кураш тушаман. 1990 йилдан, яъни 9 ёшимдан Абдукарим акамнинг қўл остида Тошкент шаҳридаги 90-ўрта мактабда ўқиш билан бирга дзюдо сирларини ўргана бошлаганман, — дея хотирлади Абдулла. — У пайтлари спортга бу қадар эътибор йўқ эди. Ўзим учун — соғлиқ учун шуғулланавердим. Машғулотлар мусобақаларга, мусобақалар илк муваффақиятларга етаклади. Ҳозир ўйлаб қарасам, эришган натижаларимнинг барчаси мустақиллик билан боғлиқ экан. Шу қисқа фурсат ичида 300 га яқин халқаро турнирда қатнашиб, 200 дан ошиқ медалу совринларга сазовор бўлибман.

Шу йилнинг августида Термиз шаҳрида кураш бўйича Ўзбекистон Республикаси Президенти соврини учун бўлиб ўтган II халқаро турнирда Абдулла Тангриев мусобақанинг бош совринини — «Нексия» автомашинаси соҳиби бўлди. Ўшанда сурхонлик таниқли мураббийлардан бири Рўзи Ўтаев зўр гап айтди: Истиқлолнинг илк йилларида спорт майдонига қадам қўйган ёшларимиз дунёнинг зўрларини енгиб, бош совринни қўлга киритмоқда. Бундан 5-10 йил муқаддам бирон бир киши Абдулладек ёшлар жаҳон, Осиё чемпионатларида, Олимпиада ўйинларида юртимиз шарафини муносиб ҳимоя этишади, деса, унча-мунча одам ишонмасди. Орзулар ҳақиқатга айланаётганида ёруғ ва нурли кунлар нашидаси бор.

Абдулла Тангриев 21 ёши арафасида дзюдо бўйича ёшлар ўртасида Осиё чемпиони, жаҳон биринчилиги совриндори, Сидней олимпиадаси иштирокчисига айланди. Бутунжаҳон талабаларининг Универсиада(Пекин)сида кумуш ва бронза медалларига сазовор бўлди.

— Бугун Абдулла дзюдомизнинг умидли ва иқтидорли вакилларидан ҳисобланади. Ўтган йилдан бошлаб у терма жамоанинг асосий таркибидан муносиб ўрин эгаллади. Шу ўринда айтишим керакки, 19 ёшида Олимпиадада иштирок этиш камдан-кам дзюдочига насиб этади. Тангриев шундай бахтга мушарраф бўлганлардан.

Ҳали унинг жаҳон майдонидаги катта ғалабалари олдинда. Ҳозиргача эришган натижалари бу янги марраларга эришишига тайёргарликдай гап, — дейди Ўзбекистон дзюдо федерациясининг президенти Толиб Ҳакимов.

Октябрнинг сўнгги кунлари. Нукусда Президент совриини учун III халқаро турнир ўтказилди. Абдулла Тангриев мутлақ вазнда бразилиялик Карлос Хонаратони мағлуб этиб, бош соврин — 10 минг АҚШ долларини қўлга киритди. Шу ернинг ўзида у 1 минг АҚШ долларини Қорақалпоғистонда спортни ривожлантиришга бераажагини эълон қилиб, уни мутасаддиларга тақдим этди.

Етти-саккиз йил бурун ҳеч ким танимайдиган йигитни бугун жаҳон дюздо ва кураш мутахассислари-ю мутасаддилари яхши билишади. Абдулла Тангриев, деса, бир кўрмоққа чоғланишади. Бу талпинишда, билишда фарзандларнинг ўз она-юртларига нақадар ўхшашлиги хаёлда жонланади. Зеро, дунё бугун Ўзбекистонни кўрмоққа, танимоққа ошуфта.

Яна саноқли кунлардан кейин 2002 йил остона ҳатлайди. Бу 2004 йилги Афина Олимпиадасига икки йил қолди, дегани. Ҳозирда барча эътибор, мусобақа-ю машғулотлар айнан Олимпиадага қаратилган.

Тўлқин РЎЗИЕВ.

БЎЛАЖАК ЧЕМПИОНЛАР МАСКАНИ

Бухоро азалдан полвонлар юрти эканлигини биласиз. Энди бу вилоятдаги курашга ихтисослашган спорт мактаблари сони яна биттага кўпайди. Қоракўл туманида 9-ўрта мактаб негизида кураш маркази ташкил этилди. Давлат томонидан ажратилган 17 миллион сўмлик маблағ ва тумандаги пахта тозалаш ҳиссадорлик жамияти, «Қоракўл — 2000» савдо ишлаб чиқариш корхонаси сингари ҳомийлар кўмагида 400 ўринли спорт мактаби бунёд этилди.

СУРАТЛАРДА: бўлажак чемпионлар машғулот пайтида.

Э.БОТИРОВ олган суратлар.

«ТЕАТР»НИНГ ЯНГИСИ

Журналнинг илк саҳифаси Ўзбекистон Республикаси Президентининг Ҳамза номидаги ўзбек давлат академик драма театрига «Миллий театр» мақомини бериш тўғрисидаги Фармони билан бошланади.

Мамлакатимизда профессионал театр санъатини янада ривожлантириш, Ватанимизнинг бой тарихи, аждодларимизнинг ўлмас меросини, мустақиллик йилларида эришган улкан ютуқларимизни, бугунги замонавий қаҳрамонлар сиймосини акс эттирувчи бадиий баркамол асарлар яратишни рағбатлантириш, халқимиз маънавиятини янада юксалтириш, ёш авлод қалби ва онгига эзгулик ғояларини сингдиришда театр санъатининг ролини кучайтириш мақсадида қабул қилинган мазкур Фармонда Ўзбек миллий академик драма театрининг асосий вазифалари белгилаб берилган.

Театр директори Ёқуб Аҳмедовнинг «Фармондан кейинги ўйлар», санъатшунослик докторлари М. Тўлахўжаева ҳамда Э. Мухторовларнинг «Театр ҳақида ўйлар» мақолаларида миллий театримиз олдида турган муаммолар ёритилган.

Ўзбекистон халқ артисти Зикир Муҳаммаджонов таваллудининг 80 йиллигига бағишланган «Актёр, арбоб ва адиб» мақоласи ҳамда санъаткорнинг «Саҳна — менинг ҳаётим» рисоласидан лавҳалар журналхонларга манзур бўлиши, шубҳасиз.

Таниқли режиссёр Тошхўжа Хўжаев, Ўзбекистон халқ артисти Саттор Ярашев ҳамда машҳур эстрада хонандаси, Ўзбекистон халқ артисти Ботир Зокиров ҳаёти ва ижодига бағишланган мақолалар «Ўчмас хотиралар» туркумидан жой олган.

Тошкент, вилоят театрлари актёрлари, театр санъати муаммолари билан «Саҳна боласи», «Театр шунқори» таништиради. Цирк саҳна санъатнинг машҳур чавандозлари — Зариповлар сулоласи ҳақида «Сулола давом этади», Ўзбекистон Ёшлар театрининг спектакли хусусида «Эртанги кунга умид», Ўзбекистон халқ артисти Суръат Пўлатовнинг 70 йиллигига бағишланган «Умр китобининг саҳифалари», Д.Раҳматуллаеванинг «Соҳибқирон ҳақидаги дастлабки саҳна асари» мақолалари журнал ўқишлилигини орттиради. Шунингдек, Самарқанд вилоят мусиқали драма театрининг бош дирижёри Фазлиддин Ёқубжонов билан суҳбат, Т. Турсунов, С. Сирожиддиновнинг турли мавзудаги мақолалари, Ўзбекистон халқ шоирлари Пўлат Мўмин ва Жуманиёз Жабборовнинг шеърлари, Илҳом Зойировнинг «Рўмолча» ҳажвияси ва ниҳоят, Янги йил календари барчани хушнуд этади, деб ўйлаймиз.

СЎМ ПЛАСТИК КАРТОЧКАЛАРИ ЭГАЛАРИ УЧУН ЯНГИ ИМКОНИЯТЛАР

ЎЗБЕКИСТОН ТАШҚИ ИҚТИСОДИЙ ФАОЛИЯТ МИЛЛИЙ БАНКИ

Янги йил арафасида «Сўм карточка» омонати бўйича байрам ютуқли ўйинини ўтказади.

Тиражда 2001 йил 20 декабргача очилган барча сўм карточкалари қатнашади.

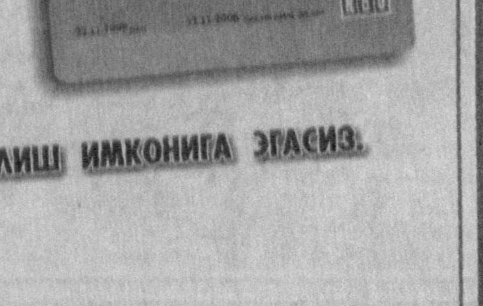

СИЗ 10.000 СЎМДАН 500.000 СЎМГАЧА ЮТУҚ ЭГАСИ БЎЛИШ ИМКОНИГА ЭГАСИЗ.

Ўйин 2001 йил 25 декабрь куни соат 11.00да Давлат цирки биносида ўтказилади.

Тираж натижаларини сиз Миллий банкнинг барча муассасалари орқали билишингиз мумкин.

1991 2001 National Bank of Uzbekistan

2001 йилнинг охиригача «Ўзмиллийбанк»нинг исталган бўлим ва филиалида сизга сўм карточкаси бепул берилади.

Алоқа учун телефонлар: 137-62-80, 137-62-83.

http: www.nbu.com

5109

чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш жараёнида ҳаётлари ва соғлиқлари учун хавфсиз шароитлар билан таъминланиш;

яшаш жойларида хавфли чиқиндилар мавжудлиги тўғрисида, лойиҳалаштирилаётган, қурилаётган, шунингдек ишлаб турган чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга оширувчи объектлар хавфсизлиги ҳақида белгиланган тартибда тўлиқ ва аниқ ахборот олиш;

чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш объектлари қурилишига доир қарорларнинг лойиҳалари муҳокамасида иштирок этиш;

чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш тўғрисидаги қонун ҳужжатлари бузилганлиги натижасида ҳаётлари, соғлиқлари ва мол-мулкларига етказилган зарар қопланиши;

чиқинди билан боғлиқ ишлар амалга оширилиши натижасида бузилган номулкий ҳуқуқлари тикланиши;

чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш объектларининг санитария ва экологик ҳолати устидан жамоат назоратини амалга оширишда иштирок этиш ҳуқуқига эгадирлар.

Фуқаролар рўзғор чиқиндиларини тўплаш, сақлаш, зарарсизлантириш, ташиш ва кўмиб ташлаш билан шуғулланувчи корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар хизматидан фойдаланганлик учун тўловларни белгиланган тартибда тўлаб боришлари шарт.

Қонун ҳужжатларига мувофиқ фуқаролар чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасида бошқа ҳуқуқларга эга бўлишлари ҳамда зиммаларида бошқа мажбуриятлар ҳам бўлиши мумкин.

14-модда. Юридик шахсларнинг чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги ҳуқуқлари

Юридик шахслар:

чиқиндилардан фойдаланишнинг санитария ва экологик нормалари ҳамда қоидалари тўғрисида чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги махсус ваколатли давлат органларидан белгиланган тартибда ахборот олиш;

10

"Ўзкоммунхизмат" Ўзбекистон коммунал хизмат кўрсатиш агентлиги;

Саноатда ва кончиликда ишларнинг бехатар олиб борилишини назорат қилиш агентлиги.

7-модда. Ўзбекистон Республикаси Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитасининг чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги ваколатлари

Ўзбекистон Республикаси Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси:

чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги махсус ваколатли давлат органларининг фаолиятини мувофиқлаштириб боради;

чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги қонун ҳужжатлари талабларига риоя этилиши устидан давлат назоратини амалга оширади;

чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги илмий-тадқиқот ва технологик ишланмалар ҳамда лойиҳа-смета ҳужжатларининг давлат экологик экспертизасини ўтказади;

чиқиндилар ҳосил бўлишининг белгиланаётган нормативларига ҳамда объектларга чиқиндилар жойлаштирилишига розилик беради;

чиқиндиларни жойлаштириш лимитларини тасдиқлайди;

қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа ваколатларни амалга оширади.

8-модда. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги ваколатлари

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги:

чиқиндиларнинг ҳосил бўлиши, уларни тўплаш, сақлаш, зарарсизлантириш, ташиш, кўмиб ташлаш, қайта ишлаш, утилизация ва реализация қилиш чоғида белгиланган санитария нормалари ва қоидаларига риоя этилиши устидан давлат санитария-эпидемиология назоратини амалга оширади;

фуқаролар ҳаёти ва соғлиғини чиқиндиларнинг салбий таъсиридан муҳофаза этишнинг устувор чора-тадбирларини белгилайди;

7

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг

ҚАРОРИ

"Чиқиндилар тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси ҳақида

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси **ҚАРОР ҚИЛАДИ:**

1. "Чиқиндилар тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси биринчи ўқишда маъқуллансин.

2. "Чиқиндилар тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси умумхалқ муҳокамаси учун "Халқ сўзи" ва "Народное слово" газеталарида эълон қилинсин.

3. Олий Мажлиснинг Атроф-муҳит ва табиатни муҳофаза қилиш масалалари қўмитаси тушган таклифларни манфаатдор вазирликлар, давлат қўмиталари ва идоралар билан биргаликда умумлаштирсин ҳамда "Чиқиндилар тўғрисида"-ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг маромига етказилган лойиҳасини Олий Мажлис муҳокамасига киритсин.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Раиси

Э. ХАЛИЛОВ

Тошкент шаҳри,
2001 йил 7 декабрь.

2

23-модда. Чиқиндиларни утилизация қилиш ҳамда уларнинг ҳосил бўлиш ҳажмларини камайтиришга доир фаолиятни рағбатлантириш

Чиқиндилар ҳосил бўлишини камайтириш ҳамда уларни утилизация қилишга қаратилган технологияларни ишлаб чиқаётган ва жорий этаётган, чиқиндиларни тўплаш ва тайёрлашни амалга ошираётган, чиқиндиларни утилизация қилишга мўлжалланган корхоналар ва цехлар қураётган, ускуналар ишлаб чиқарилишини йўлга қўяётган, чиқиндиларни утилизация қилиш ва уларнинг ҳосил бўлиш ҳажмларини камайтириш чора-тадбирларини молиялаштиришда улушбай асосида иштирок этаётган юридик ва жисмоний шахсларга қонун ҳужжатларига мувофиқ имтиёзлар берилади.

Маҳаллий давлат ҳокимияти органлари чиқиндиларни утилизация қилиш ва уларнинг ҳосил бўлишини камайтиришга доир фаолиятни рағбатлантириш юзасидан ўз ваколатлари доирасида қўшимча чоралар белгилашлари мумкин.

24-модда. Чиқиндиларни утилизация қилиш ва уларнинг ҳосил бўлиш ҳажмларини камайтиришга доир тадбирларни молиялаштириш

Чиқиндиларни утилизация қилиш ва уларнинг ҳосил бўлиш ҳажмларини камайтиришга доир тадбирларни молиялаштириш маҳсулот ишлаб чиқарувчилар ва чиқиндиларнинг мулкдорлари маблағлари ҳисобидан амалга оширилади. Бундай тадбирларни молиялаштиришга табиатни муҳофаза қилиш жамғармаларининг, бюджетдан ташқари жамғармаларнинг маблағлари, юридик ва жисмоний шахсларнинг ихтиёрий бадаллари, шунингдек давлат бюджети маблағлари жалб этилиши мумкин.

25-модда. Чиқиндиларнинг давлат ҳисобини юритиш

Олиб кириладиган, олиб чиқиладиган, амалда мавжуд бўлган ва Ўзбекистон Республикаси ҳудудида ҳосил бўладиган, шунингдек транзит тарзида олиб ўтиладиган чиқиндиларнинг давлат ҳисоби юритилиши керак.

Чиқиндилар тўғрисидаги ҳисоботнинг давлат шакли, чиқиндилар тўғрисида статистика ахбороти бериш тартиби

15

Буклаш чизиғи

Қирқиш чизиғи

экологик хавфсизлик талабларига мувофиқ эканлиги исботланган бўлмаса, аралаштириб юборишга йўл қўймасликка;

чиқиндилар рухсат этилмаган жойларда ёки объектларда сақланишига йўл қўймасликка;

ўз чиқиндилари жойлаштирилган ерлар ёки объектлар ҳолати устидан назорат олиб боришга;

ҳолати бузилган ер участкаларида рекультивация ишларини ўтказишга;

чиқиндиларни мумкин қадар кўпроқ утилизация қилиш, уларни чиқинди тўплаш, сақлаш ва утилизация қилиш билан шуғулланувчи бошқа корхоналар, муассасалар ва ташкилотларга реализация қилиш ёки ўтказиш чора-тадбирлари мажмуини амалга оширишга, шунингдек утилизация қилинмайдиган чиқиндилар экологик жиҳатдан асосланган тарзда кўмиб ташланишини таъминлашга;

маҳаллий давлат ҳокимияти органларига, чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги махсус ваколатли давлат органларига атроф-муҳитга рухсат олинмаган тарзда чиқинди чиқарилганлиги ҳолатлари тўғрисида ва шу муносабат билан кўрилган чоралар ҳақида белгиланган тартибда ахборот тақдим этишга;

чиқиндиларни жойлаштирганлик учун тўловларни белгиланган тартибда тўлашга;

чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш натижасида фуқароларнинг ҳаёти, соғлиғи ва мол-мулкига, атроф-муҳитга, юридик шахсларга етказилган зарарнинг ўрнини қоплашга мажбурдирлар.

Қонун ҳужжатларига мувофиқ чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасида юридик шахслар зиммасида бошқа мажбуриятлар ҳам бўлиши мумкин.

16-модда. Чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга оширишда хавфсизликни таъминлаш

Юридик ва жисмоний шахсларнинг чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги ҳаракатлари фуқаролар ҳаёти ва соғлиғининг ҳамда атроф-муҳитнинг хавфсизлигини таъминламоғи керак.

12

мақсадида олиб кетилгунча уларни махсус жиҳозланган тўплагичларда сақлаш;

чиқиндиларни утилизация қилиш - чиқиндиларни иккиламчи хом ашё, ёқилғи, ўғит сифатида ва бошқа мақсадларда ишлатиш;

чиқиндиларни чегара оша ташиш — бошқа давлатнинг миллий юрисдикцияси остидаги ҳудуддан чиқиндиларни ҳар қандай тарзда олиб ўтиш;

чиқиндиларни қайта ишлаш — чиқиндиларни экологик жиҳатдан бехатар сақлаш, ташиш ёки утилизация қилиш мақсадида уларнинг физик, кимёвий ёки биологик хусусиятларини ўзгартириш билан боғлиқ технологик операцияларни амалга ошириш;

хавфли чиқиндилар — таркибида хавфли хусусиятлардан лоақал биттасига (заҳарлилик, юқумлилик, портловчанлик, тез алангаланиб ёнғин чиқарувчанлик, реакцияга тез киришувчанлик, радиоактивлик) эга моддалар мавжуд бўлган ҳамда фуқаролар соғлиғи ва ҳаётига, атроф-муҳитга ҳам мустақил тарзда, ҳам бошқа моддалар билан ўзаро алоқага киришган ҳолда бевосита ёки бавосита хавф туғдирадиган миқдорда ва шаклда шундай моддалари бор чиқиндилар.

4-модда. Чиқиндиларга бўлган мулк ҳуқуқи

Чиқинди қайси хом ашё, материаллар, хомаки маҳсулотлар, бошқа буюм ёки маҳсулотлардан, шунингдек товарлардан (маҳсулотлардан) фойдаланиш натижасида ҳосил бўлса, чиқиндига бўлган мулк ҳуқуқи шуларнинг эгасига тегишли бўлади.

Чиқиндиларга бўлган мулк ҳуқуқини бошқа шахс олди-сотди, айирбошлаш, ҳадя қилиш шартномаси асосида ёки чиқиндиларни бошқа шахсга бериш тўғрисидаги ўзга битимлар асосида олиши мумкин.

Давлат мулки объектларида ҳосил бўладиган ёки Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги ҳамда эгаси бўлмаган чиқиндиларнинг, шунингдек қонунда назарда тутилган бошқа ҳолларда чиқиндиларнинг мулкдори давлат бўлади.

Чиқиндиларнинг мулкдорлари қонун ҳужжатларида белгиланган ваколатлар доирасида чиқиндиларга эгалик қиладилар, улардан фойдаланадилар ҳамда уларни тасарруф

5

ишларни амалга ошириш тўғрисидаги қонун ҳужжатларида назарда тутилганидан бошқача қоидалар белгиланган бўлса, халқаро шартнома қоидалари қўлланилади.

3-модда. Асосий тушунчалар

Ушбу Қонунда қуйидаги асосий тушунчалар қўлланилади:

чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш — чиқиндиларнинг ҳосил бўлиши, уларни тўплаш, сақлаш, зарарсизлантириш, ташиш, кўмиб ташлаш, қайта ишлаш, утилизация ва реализация қилиш билан боғлиқ фаолият;

чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш объектлари — чиқиндиларни тўплаш, сақлаш, зарарсизлантириш, ташиш, кўмиб ташлаш, қайта ишлаш, утилизация ва реализация қилиш учун фойдаланиладиган жойлар ёки объектлар;

чиқинди паспорти - чиқинди чиққан жойни ҳамда чиқиндининг алоҳида хусусиятларини тасдиқловчи ҳужжат;

чиқиндилар —ишлаб чиқариш ёки истеъмол қилиш жараёнида хом ашё, материаллар, хомаки маҳсулотлар, бошқа буюмлар ёки маҳсулотларнинг ҳосил бўлган қолдиқлари, шунингдек ўзининг истеъмол хусусиятларини йўқотган товарлар (маҳсулотлар);

чиқиндиларни жойлаштириш лимити — муайян муддатга жойлаштириш учун рухсат этилган чиқиндиларнинг энг юқори миқдори;

чиқиндиларни жойлаштириш объекти — чиқиндиларни сақлаш ҳамда кўмиб ташлаш учун махсус ажратилган ва жиҳозланган жой;

чиқиндиларни кўмиб ташлаш — ифлослантирувчи моддалар атроф-муҳитни булғатишининг олдини олишга қаратилган ҳамда бу чиқиндилардан келгусида фойдаланиш имкониятини истисно этадиган тарзда чиқиндиларни ажратиб қўйиш;

чиқиндиларнинг ҳосил бўлиш нормативи — маҳсулот бирлиги ишлаб чиқарилаётганда ҳосил бўладиган муайян турдаги чиқиндиларнинг белгиланган миқдори;

чиқиндиларни сақлаш — чиқиндилар зарарсизлантириш, кўмиб ташлаш, қайта ишлаш ёки утилизация қилиш

4

Юридик ва жисмоний шахсларнинг фаолияти жараёнида хавфли чиқиндилар ҳосил этиладиган бўлса, бундай фаолият, башарти хавфли чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга оширишда фуқаролар ҳаёти, соғлиғи, атроф-муҳит учун хавфсизликни таъминлашнинг техникавий ёки бошқа хил имконияти бўлмаса, қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда чекланиши ёки тақиқланиши мумкин.

17-модда. Чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасида нормалаштириш

Фуқароларнинг ҳаёти ва соғлиғини, атроф-муҳитни муҳофаза қилишни таъминлаш, чиқиндиларнинг ҳосил бўлишини ва уларни жойлаштириш лимитларини қисқартириш мақсадида чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасида нормативлар ишлаб чиқилади.

Чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги нормативларни ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги махсус ваколатли давлат органлари томонидан уларнинг ваколат доирасига мувофиқ равишда амалга оширилади.

Чиқиндиларнинг ҳосил бўлиш нормативлари ҳамда чиқиндиларни жойлаштириш лимитларини бузган тақдирларида юридик ва жисмоний шахсларнинг чиқинди билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги фаолияти қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда чекланиши, тўхтатиб қўйилиши ёки тугатилиши мумкин.

18-модда. Чиқиндиларни экологик сертификатлаш

Олди-сотди, экспорт-импорт операцияси объекти бўлган, шунингдек утилизация қилиниши лозим бўлган чиқиндилар қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда экологик сертификатлашдан ўтказилиши керак.

19-модда. Хавфли чиқиндиларни ташиш

Хавфли чиқиндиларнинг экологик сертификати ҳамда уларни ташиш учун рухсатнома мавжуд бўлган тақдирдагина улар махсус жиҳозланган транспорт воситаларида ташилади.

Хавфли чиқиндиларни бехатар ташиш учун жавобгарлик транспорт ташкилоти зиммасида бўлади.

20-модда. Чиқиндиларни олиб кириш

Сақлаш ва кўмиб ташлаш мақсадида чиқиндиларни, шу жумладан чет элга мансуб ядро чиқиндиларининг ҳар

13

Боқий қадриятлар

КЕЛИНСАЛОМ

Бу қадим анъана йилдан-йилга гўзаллашиб ҳамда навқиронлашиб бормоқда.

Мазкур удум неча минг йиллар оша бизга етиб келган. Ёдимда, 60-йиллар адоғида синфдошим Нурхоннинг Собиржон исмли акаси уйланди. Келинчак — Дилбархон опа ғоятда сулув эди. Никоҳнинг эртаси куни келин салом бошланди. Ҳовлига одам сиғмай кетди. Сўзамолгина аёл қўшиқ бошлаб юборди:

Келин олай деб югурган,
Топганини совурган,
Оллоҳга азиз банда
Қайнонага арзанда
Қайноталарига салом.

Шоҳи рўмол ўраган,
Охиратини сўраган,
Келинга, деб мол йиққан,
Сандиғига беркитган
Қайноналарига салом.

Рамазон ҳайитининг учинчи куни Тошкент шаҳар, Акмал Икромов тумани Ўрикзор мавзесида яшовчи Адолат ва Ўткир Носировлар хонадонида бўлиб ўтган келинсалом ҳам ўзига хос воқеа бўлди.

Республика меҳмондўстлик ва ахборот хизмати ҳамда «Дўстлик» жамиятининг хотин-қизлар бўлими томонидан уюштирилган ушбу маросимга қатор чет эл давлатларининг республикамиздаги Фавқулодда ва мухтор элчилари рафиқалари таклиф этилди. Носировлар хонадонига етиб боргунимизча Жаҳон тиллари университети проректори Гуландом Боқиева элчиларнинг рафиқаларига келинсалом удуми ҳақида батафсил маълумот берди. Шунданми, улар гўзал келинчак — Шарқшунослик институтининг 3-курс талабаси Гулчеҳрахоннинг ўзларига берган саломини ҳам мирикиб, ҳам қизиқиб томоша қилишди. Келинчакнинг ёқимтойлиги, табассуми, нозик ҳаттиҳаракатларига боқиб тўймади улар. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Розия Абулхайированинг ўзбекча ва арабча рақслари уларни ҳайратда қолдиргани юзкўзларида акс-садо берди. Ҳатто раққоса билан бирга ўйинга тушдилар ҳам. Келинсалом айтган онахоннинг лапарларини ён дафтарларига ёзиб олишди.

— Ўзбекистондай диёрда фақат гўзал ва оқила аёллар яшаркан, — деди элчилар рафиқалари номидан сўзга чиққан Қирғизистоннинг республикамиздаги Фавқулодда ва мухтор элчиси рафиқаси Светлана Чиналиева. — Улар ҳар қанча ардоққа муносиб. Ўзбекистон Президенти 1999 йилни бекорга Аёллар йили деб белгиламаган экан.

Польша консули аёли Галина Сорока, Польша элчихонаси маданият атташеси рафиқаси Фидорович Виолетта, Хитой элчихонаси ходимаси Лю Вэй хонимлар ҳам келинсалом ниҳоятда бетакрор ва гўзал удум эканлигини эътироф этишди.

Менинг эса азалий урф-одатларимизнинг мустақиллик йилларида янада чирой очганини, ўзбек аёли дунёдаги дугоналаридан асло кам эмаслигини эътироф этгим келаверади.

Г.ҲУСАНОВА,
Н.МУҲАММАДЖОНОВ
(суратлар),
«Халқ сўзи» мухбирлари.

САВОЛ БИЗДАН...

Селенология фани нимани ўрганади?

* * *

Ўтган сондаги саволнинг жавоби: *Қуёшда ҳарорат ташқаридан 4200-6000 даража, ичкаридан эса 10 000 000 даража.*

Бу ҳақда Юнусобод туманидан Сарвар Эргашев ҳамда Сирғали туманидан Холмирза Шоимқуловлар 136-35-60 телефонига маълум қилишди.

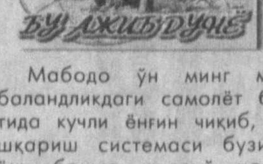

ПАРАШЮТЛИ ВАГОН

Мабодо ўн минг метр баландликдаги самолёт бортида кучли ёнғин чиқиб, бошқариш системаси бузилса ёки бошқа жиддий носозликлар содир бўлиб қолса, авиайўловчиларни қутқариб қолишнинг имконияти борми?

— Уларни юз фоиз қутқариб қолиш мумкин, — дейди Пенсильвания штатидан америкалик учувчи ва ихтирочи Питер Деймонд. У йўловчилар салони ажраладиган самолёт лойиҳасига патент олди. Ташқи кўринишдан шаҳар атрофига қатнайдиган поезднинг вагонига ўхшайдиган бу салон оддий авиалайнер ичига маҳкамланади. Ҳалокат юз берадиган бўлса, салон ўша заҳоти фюзеляждан ажралади ва парашютлар ёрдамида ерга ёки сувга оҳиста қўнади.

Ўзбекистон телерадиокомпанияси жамоаси «Ахборот» дирекциясининг режиссёри Мирсамуғ Мирюнусовга падари бузруквори

МИРВОҲИД отанинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Биринчи Тошкент давлат тиббиёт институти жамоаси Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби, Ўзбекистон ФА академиги

Ўктам ОРИПОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг Дори воситалари ва тиббий техника сифатини назорат қилиш Бош бошқармаси бошлиғи муовини Шаҳноза Азимовага волидаи муҳтарамаси

РАҲИМА аянинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«Ўзмевасабзавотузумсаноат-холдинг» компанияси «Давртранс» жамоа корхонаси раиси Раҳмон Қамбаровга отаси

Раҳматали ҚАМБАРОВнинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Абу Али Ибн Сино номидаги Бухоро Давлат тиббиёт институти жамоаси академик

Ўктам ОРИПОВнинг

вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва қариндош-уруғларига чуқур ҳамдардлик изҳор этиб, бу қайғули дамларда уларга сабр ва бардош тилайди.

Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти жамоаси институт бош муҳандиси, техника фанлари номзоди, доцент Ҳусан Қосимовга акаси

Ҳасан ҚОСИМОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«ХАЛҚ СЎЗИ» «НАРОДНОЕ СЛОВО»

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир: Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати: Э. Болиев (масъул котиб — «Халқ сўзи»), М. Егоров (масъул котиб — «Народное слово»), Ш. Жабборов (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»), Ш. Ризаев, С. Зинин, М. Миралимов, С. Муҳиддинов, М. Сафаров, Р. Фарҳодий, И.Худоёров, И. Шоғуломов, О. Қаипбергенов (бош муҳаррир ўринбосари — «Народное слово»), Ў. Ҳошимов.

ТЕЛЕФОНЛАР:
Газетхонлар билан алоқа ва минтақалар бўлими 136-29-89; Котибият 133-10-28; Эълонлар 136-09-25.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00001
Буюртма Г — 3115. 20397 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2
Газета IBM компьютерида терилди ва операторлар Жамшид ТОҒАЕВ ва Зокир БОЛТАЕВ томонидан саҳифаланди.
Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.
т -Тижорат материали

МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Навбатчи котиб — А. Орипов.
Навбатчи муҳаррир — А. Ҳайдаров.
Навбатчи — О. Ражабов.
Мусаҳҳиҳ — Ш. Машрабboев.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Босишга топшириш вақти— 23.30
1 2 3 4 5 6